

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Veřejné výdaje vybraných zemí EU
Public expenditure by selected EU countries

Ondřej Tesárek

PLZEŇ 2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

„Veřejné výdaje vybraných zemí EU“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce a za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni dne

.....

podpis autora

Rád bych poděkoval paní Ing. Lucii Mádlové, Ph.D. za odborné rady a trpělivost při vypracování bakalářské práce.

ÚVOD	7
1 VYMEZENÍ VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ	8
1.1 VEŘEJNÉ VÝDAJE JAKO SOUČÁST VEŘEJNÝCH FINANCÍ	8
1.2 ČLENĚNÍ VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ.....	8
1.3 FUNKCE VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ.....	9
1.3.1 <i>Vliv veřejných výdajů na agregátní poptávku</i>	10
1.4 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ VELIKOST A STRUKTURU VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ	11
1.5 VÝVOJ STRUKTURY VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ	13
1.6 EFEKTIVNOST VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ	14
1.7 KLASIFIKACE VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ	14
2 EKONOMICKÁ SITUACE VYBRANÝCH ZEMÍ EU	15
2.1 ČESKÁ REPUBLIKA	16
2.2 NĚMECKO	16
2.3 RAKOUSKO	17
2.4 SLOVENSKO	17
2.5 SROVNÁNÍ MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ VYBRANÝCH ZEMÍ.....	18
3 VEŘEJNÉ VÝDAJE	21
3.1 TABULKY VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ PODLE COFOG.....	22
3.2 ZDRAVOTNICTVÍ	22
3.2.1 <i>Evropská strategie</i>	22
3.2.2 <i>Komparace výdajů na zdravotnictví</i>	26
3.3 VZDĚLÁNÍ.....	29
3.3.1 <i>Česká republika</i>	29
3.3.2 <i>Slovensko</i>	31
3.3.3 <i>Německo</i>	33
3.3.4 <i>Rakousko</i>	35
3.3.5 <i>Komparace výdajů na školství</i>	37
3.4 SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ	39
3.4.1 <i>Systémy sociálního zabezpečení v jednotlivých státech</i>	39
3.4.2 <i>Rozdělení sociálního zabezpečení</i>	42
3.4.3 <i>Onemocnění, zdravotní neschopnost</i>	44
3.4.4 <i>Zdravotně postižení</i>	45

3.4.5	<i>Stáří a důchody</i>	46
3.4.6	<i>Pozůstalí</i>	47
3.4.7	<i>Rodina, děti</i>	47
3.4.8	<i>Nezaměstnanost</i>	47
3.4.9	<i>Bydlení a sociální vyloučení</i>	48
3.4.10	<i>Rozdělení výdajů na sociální zabezpečení</i>	48
3.5	EKONOMICKÉ ZÁLEŽITOSTI.....	49
3.6	OBRANA	49
3.7	VEŘEJNÝ POŘÁDEK A BEZPEČNOST	50
3.8	VŠEOBECNÉ VEŘEJNÉ SLUŽBY.....	51
3.9	OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A BYDLENÍ	51
4	POROVNÁNÍ VEŘEJNÝCH PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ	52
4.1	EVROPA 2020	53
	ZÁVĚR	58
5	SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK	60
6	SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ	61
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	63
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	64
9	SEZNAM PŘÍLOH	67

ÚVOD

Tématem bakalářské práce jsou „Veřejné výdaje vybraných zemí EU“. Výběr byl motivován mnoha faktory. Jedná se o téma, do kterého se promítá politická vůle jednotlivých zástupců vlád, také se jedná o dosud nezpracované téma a díky naprosto jedinečnému přístupu ke statistikám, který umožňuje Evropská komise v systému Eurostat, jsou k dispozici data minimálně do roku 2009. U některých důležitých ukazatelů už i do konce roku 2011.

Práce se dělí na několik částí. V té teoretické jsou charakterizovány veřejné výdaje a jejich funkce ve veřejných financích. Další část poté uvádí vybrané evropské země a zaměřuje se na nejdůležitější aspekty, které autor považuje za klíčové k pochopení rozdílů mezi vybranými zeměmi.

V části praktické dochází již k analýze jednotlivých výdajů států. Ty jsou poté interpretovány a porovnávány.

Cílem práce je analýza veřejných výdajů jednotlivých vybraných zemí, jejich srovnání a nalezení možných příčin tohoto stavu. Dílčím cílem je začlenění činnosti Evropské unie do kontextu s touto analýzou a porovnání s cíli programu Evropa 2020.

Práce je vytvořena v programu Microsoft Office Word a grafické prvky v Microsoft Office Excel. Struktura práce byla navržena po prostudování odborné literatury a získání dostatečného množství databázových zdrojů Eurostatu a mnoha publikací Evropské komise.

1 VYMEZENÍ VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ

První kapitola je věnována samotnému pojmu veřejné výdaje, jejich rozdělení a začlenění do veřejných financí. Dále se zaměřuje na členění, funkce a faktory, které veřejné výdaje ovlivňují.

1.1 VEŘEJNÉ VÝDAJE JAKO SOUČÁST VEŘEJNÝCH FINANCÍ

Veřejnými výdaji jsou financovány veřejné potřeby. Veřejné výdaje představují vztahy rozdělení a užití veřejných rozpočtů a ostatních peněžních mimorozpočtových fondů v rozpočtové soustavě. Financují se jimi netržní činnosti státu a územní samosprávy, protože některé funkce státu jsou na územní samosprávy decentralizované. K tomuto účelu stát a územní samosprávy zřizují instituce a organizace, které tyto činnosti zabezpečují. Veřejné výdaje tedy zajišťují financování potřeb těchto institucí. Instituce a organizace ve veřejném sektoru se starají veřejné potřeby a to stále častěji prostřednictvím konkrétních cílených veřejných projektů a veřejných výdajových programů. (Peková, 2011)

Veřejnými výdaji se tedy financují mandatorní výdaje, veřejné statky a většina investic.

1.2 ČLENĚNÍ VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ

Veřejné výdaje se dělí podle mnoha hledisek. Autoři různých publikací se v pohledu na členění rozcházejí, protože není nikde jasně určena přísná norma.

Pavlásek a Hejduková (2010) veřejné výdaje člení dle následujících hledisek:

Z makroekonomického hlediska:

- Vládní výdaje na nákup zboží a služeb
- Transferové výdaje

Podle sektorů:

- Výdaje do sociálního sektoru
- Výdaje do tržního sektoru (stávají se výrobním faktorem)

Z hlediska plánovatelnosti:

- Plánované (často též plánovatelné)
- Neplánované (neplánovatelné)

Z časového hlediska:

- Běžné
- Investiční (kapitálové)

V jiných publikacích jsou ale veřejné výdaje členěny z mnoha dalších hledisek. Např. Peková (2008) uvádí následující členění, a sice:

Z hlediska rozpočtové skladby:

- Nenávratné výdaje
- Návrtné výdaje

Z hlediska způsobu a důsledků alokace veřejných výdajů (v návaznosti na funkce veřejných financí)

- Alokační výdaje
- Redistribuční výdaje
- Stabilizační výdaje

1.3 FUNKCE VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ

Veřejné výdaje plní tři základní funkce:

- Alokační
- Redistribuční
- Stabilizační

Alokační funkcí veřejných výdajů je zabezpečování veřejných statků pro obyvatelstvo. Jedná se tedy o financování netržních činností státu, jedná se zejména o výdaje na nákup zboží a služeb a všech veřejných statků. Financování probíhá nejenom prostřednictvím veřejného sektoru, ale také pomocí soukromého sektoru a veřejných zakázek.

Vzhledem k rostoucímu podílu redistribučních nákladů státu (především na sociální transfery poskytované obyvatelstvu) se sice alokační výdaje nominálně stále zvyšují, jejich podíl však dlouhodobě stagnuje či dokonce klesá. (Peková 2008)

„Redistribuční funkcí veřejných výdajů je financovat redistribuční činnosti státu, v menší míře územní samosprávy. O cílech a nástrojích redistribuce rozhoduje parlament.“(Peková, 2011, s. 224)

Redistribuční funkce používá několik základních nástrojů k financování. Na příjmové straně se jedná zejména o daně, na výdajové pak hlavně o výdaje státního rozpočtu, tedy o peněžní transfery. Tyto transfery různým subjektům mají za cíl zmírnit nerovnosti v důchodových a majetkových poměrech, zejména formou plošných a adresných dávek sociálního zabezpečení.

Jako redistribuční výdaje také označujeme dotace vycházející z rozpočtové soustavy. Důležité jsou zejména dotace ze státního rozpočtu do rozpočtů územních samospráv. Tyto transfery ve formě účelových či neúčelových dotací mají za úkol zmírnit nerovnosti zejména v daňových příjmech mezi obcemi či regiony. (Peková, 2011)

Stabilizační funkcí veřejných výdajů je financování stabilizačních a regulačních netržních činností státu. (Peková, 2008, s. 180)

Stát se pomocí těchto výdajů státního rozpočtu dle Pekové (2011) snaží ovlivňovat agregátní poptávku. Jedná se o výdaje na nákup zboží a služeb pro veřejný sektor, peněžní transfery obyvatelstvu a podnikům aby byla navýšena jejich soukromá poptávka. Stabilizační výdaje jsou tedy nástrojem pro dosažení cílů fiskální politiky. Ovlivněn je zejména hospodářský růst a zaměstnanost.

Stabilizační výdaje jsou rozhodující u státního rozpočtu a mohou mít i charakter alokačních nebo redistribučních výdajů. Cílem je zvýšení disponibilních příjmů a tím i individuální poptávky po zboží. Nebezpečím je možnost, že obyvatelstvo tyto příjmy uspoří, což stabilizační efekt oslabí. Růst poptávky vede k růstu nabídky soukromého sektoru, zaměstnanosti a hospodářského růstu. (Peková, 2008)

V definicích těchto funkcí se autoři (Hamerníková, Peková) shodují, pouze uvádějí jiné příklady či jinak formulují. Funkce jsou tedy dány jednoznačně.

1.3.1 Vliv veřejných výdajů na agregátní poptávku

Veřejné výdaje jsou nástrojem, který ovlivňuje rozsah veřejného sektoru, agregátní poptávku, ekonomické chování různých subjektů a proporce mezi veřejným a soukromým sektorem.

Je nutné analyzovat vliv těchto výdajů na agregátní poptávku, abychom zjistili, do jaké míry je ovlivněna vládními výdaji a do jaké míry transfery peněžními.

Vliv na agregátní poptávku si můžeme ukázat na základní makroekonomické rovnici:

$$Y = C + I + G + NX$$

Vládní výdaje (G) přímo ovlivňují agregátní poptávku (nákup armádních letadel). Peněžní transfery zvyšují spotřebu domácností prostřednictvím soukromé spotřeby (C) a také soukromých investic (I). Saldo zahraničního obchodu (NX) pro nás v tomto případě nehraje roli.

Veřejné výdaje se také dle Pekové (2008) dají počítat následující rovnicí:

$$\text{Veřejné výdaje} = \text{vládní výdaje (G)} + \text{transfery (Tr)}$$

Vládní výdaje (G) se poté rovnají součtu výdajů na spotřebu (C_G) a investice (I_G).

$$G = C_G + I_G$$

1.4 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ VELIKOST A STRUKTURU VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ

Neustálý růst veřejných výdajů je způsoben mnoha rozdílnými faktory, které jsou v každé publikaci formulované jinak. Peková (2008) uvádí dva různé typy rozdělení faktorů.

První vypadá takto:

- **Demografickými faktory**
Růst počtu obyvatel a změny věkové a sociální struktury obyvatel jsou hlavními demografickými faktory.
- **Technickým pokrokem**
Technický a technologický pokrok například snižuje úmrtnost a zvyšuje mimo jiné náklady na sociální zabezpečení.
- **Urbanizací**
Urbanizace vede k velkým investicím do rozvoje infrastruktury ve městech.

- **Inflaci**

Všechny nominální peněžní transfery musí vyrovnávat vliv inflace, aby byla reálná hodnota důchodů co nejméně ovlivněna.

- **Politickými vlivy**

Snaha udržet se u moci často vede k neracionálním rozhodnutím, která laická veřejnost přijme jako pozitivní změnu (jízdné zdarma pro školáky ve středočeském kraji)

Druhá skupina faktorů se na problematiku dívá z jiného úhlu:

- **Faktory ekonomické**

Patří sem zejména fáze ekonomického rozvoje, výkonnost ekonomiky a možnosti přerozdělovacích procesů v ekonomice. Také bariéry výkonnosti, které zabraňují přerozdělení části HDP nenávratným způsobem.

- **Faktory historické a geopolitické**

Jedná se o odlišnosti v chápání solidarity národa. Státy, které jsou ohroženy, ať už přírodními katastrofami či válkou, tím více se zdůrazňuje úloha veřejného sektoru.

- **Faktory kulturně náboženské**

Tyto faktory ovlivňují sociální citění, chápání role jedince a podporují snahu o vytvoření rovných příležitostí pro slušné živobytí lidí všech sociálních vrstev.

- **Faktory demografické** (totožné s těmi v původním rozdělení faktorů)

- **Faktory politické**

Stejně jako v horním rozdělení, i zde se jedná například o předvolební navýšení sociálních transferů, které nemá reálný důvod a je pouze lapačem voličů.

Dle Pavláskova (2010) je zde navíc faktor ekonomický, který doplňuje první rozdělení. Jedná se mimo inflace také o velikost HDP, výběr daní a míru nezaměstnanosti.

V Hamerníkové (2007) je přidán ještě faktor geografický (dal by se označit jako součást faktorů historických a geopolitických), jedná se o povodně a jiné přírodní katastrofy, které mohou ovlivnit velikost výdajů.

Faktorů ovlivňujících velikost a strukturu veřejných výdajů je nepřehledné množství a neexistuje žádné všeobecné rozdělení.

1.5 VÝVOJ STRUKTURY VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ

V posledních desetiletích dochází ke stabilnímu růstu veřejných výdajů. Tento jev se snaží vysvětlit celá řada teorií.

„Struktura veřejných výdajů se měnila v čase v závislosti na změnách ekonomické a sociální struktury společnosti, na změnách v úloze státu, na změnách ve stabilizační fiskální politice státu.“(Peková, 2011, s. 231)

Dlouhodobě dochází k poklesu alokačních výdajů (běžných i kapitálových) a růstu podílu transferů (především domácnostem). Naopak v rozpočtech obcí jsou hlavní alokační výdaje na nákup zboží a služeb. Navíc většina vyspělých zemí má stále větší podíl výdajů na splácení veřejného dluhu včetně úroků (tzv. dluhová služba).

Vývoj a struktura veřejných výdajů jsou analyzovány na úrovni státu a na úrovni územní samosprávy i v mezinárodním srovnání. Srovnání veřejných výdajů vůči HDP je nejčastější způsob. (Peková, 2011)

První teorií je **Wagnerův zákon**, který tvrdí, že s růstem důchodu na jednotlivce roste i velikost veřejného sektoru. Snaží se tak vysvětlit růst z hlediska poptávky po veřejných statcích. Růst důchodu je způsoben růstem produktivity práce a následným hospodářským vzestupem. Následná větší poptávka a výběr daní dovolují zvětšování veřejného sektoru. (Hamerníková, 2007)

Teorie **prahových efektů** (někdy spojovaná s teorií posunového efektu) uvažuje maximální daňové zatížení, které je obyvatelstvo ochotno přijmout v návaznosti na určité krizové události (např. válka, povodně, požáry). Daně jsou obyvateli přijímány s tím, že budou využity na obnovu země či státu. Zvyšuje se tedy daňový práh. Po skončení krize se však zdanění nemění a výdaje na krizi se transformují do sociální sféry (klesají vojenské výdaje, ale zvedají se dávky).

Další je **teorie stupňovitého růstu**, která považuje technologické změny (v předindustriálním, industriálním a postindustriálním období) za příčiny růstu veřejných výdajů. Mimo jiné například z důvodu nákupu nových technologií do veřejných institucí (např. školství). (Peková, 2011)

1.6 EFEKTIVNOST VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ

Ve veřejném sektoru je dosažení efektivnosti vynaložených finančních prostředků velkým problémem.

„Tendence k neefektivnosti veřejného sektoru je hlavním projevem jeho selhání i vládního selhání a selhání veřejné správy“ (Peková, 2008, s. 38)

„V užším pojetí efektivnosti (tzv. paretovské efektivnosti) je ekonomické rozhodnutí efektivní, pokud nemůže nastat změna, kdy by jeden subjekt získal, aniž by jiné subjekty něco ztratily.“ (Peková, 2008, s. 39)

Ve veřejném sektoru pak platí, že efektivní je takové řešení, kdy roste užitek alespoň jednomu subjektu, a přitom ostatním zůstává stejný.

Existuje několik předpokladů, které ovlivňují, jak efektivní je daný výdaj:

- **Hospodárnost**
 - Zajištění potřeby při minimálních nákladech, protože zdroje jsou omezené (tzv. hospodárnost na vstupu).
- **Účelnost (užitečnost)**
 - Výdaje musí mít jasný cíl, který by měl být rozhodnut veřejnou volbou a které povedou k co nejvyššímu navýšení užitku obyvatel (tzv. užitečnost na výstupu).

Při splnění těchto dvou předpokladů je dle Pekové (2008) výsledkem celková efektivnost výdajů.

1.7 KLASIFIKACE VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ

OSN v roce 1999 vydala „Classification of the functions of government“ (COFOG), tedy klasifikaci funkcí vlády, podle které se dá přehledně komparovat činnost jednotlivých vlád a jejich výdaje.

Výdaje se dělí takto:

- **Všeobecné veřejné služby (General public services)**
Výkonné a legislativní orgány, správa dluhu, transfery mezi orgány vlády
- **Obrana (Defence)**
Vojenská a civilní obrana, výzkum a vývoj

- **Veřejná bezpečnost a pořádek (Public order and safety)**
Policie, požární ochrana, soudy a věznice
- **Ekonomické záležitosti (Economic affairs)**
Všeobecná ekonomika, práce a podnikání, zemědělství, lesnictví, paliva a veškerá těžba zdrojů, doprava, infrastruktura, komunikace a ostatní průmysl
- **Bydlení a občanská vybavenost (Housing and community amenities)**
Zajištění vodních zdrojů, veřejné osvětlení
- **Ochrana životního prostředí (Environmental protection)**
Znečištění vody a ovzduší, ochrana krajiny a přirozeného klimatu
- **Zdraví (Health)**
Farmaceutické produkty, vybavení a financování nemocnic a veškerých přidružených zařízení
- **Rekreace, kultura a náboženství (recreation, culture and religion)**
Veškeré kulturní, náboženské a rekreační záležitosti, divadla, financování církví a sportu
- **Vzdělání (Education)**
Veškerá školní zařízení a studentské financování
- **Sociální zabezpečení (Social protection)**
Starobní důchody, veškeré sociální dávky, nezaměstnanost, bydlení

(Eurostat)

2 EKONOMICKÁ SITUACE VYBRANÝCH ZEMÍ EU

V této kapitole jsou představeny čtyři vybrané země patřící do Evropské unie (EU). Kromě základních informací se tato část zaměřuje na příjmy státních rozpočtů, veřejný dluh, vývoj HDP, vývoj nezaměstnanosti. Mimo České republiky (ČR) je vybráno Německo jakožto největší ekonomika Evropy. Dále Rakousko a Slovensko, jejichž ekonomiky jsou dle autora s naší dobře srovnatelné.

Vybrané státy jsou úzce propojeny nejen ekonomicky, ale i společensko-historicky. ČR a Slovensko zastupují postsovětské a transformované ekonomiky. Rakousko s Německem jsou tedy v kontrastu, jakožto původní ekonomiky tržní. Rakouská monarchie je také dalším tmelem, který spojuje její bývalé části. Navíc mají všechny státy propojený zahraniční obchod.

2.1 ČESKÁ REPUBLIKA

Česká republika má 10 532 000 obyvatel. Jedná se o ekonomiku transformovanou z centrálně plánované na tržní. Rozloha země je 78 867 km² a je 113. největší zemí světa. Mezi nerostné zdroje patří především černé a hnědé uhlí. Export Česka je především zaměřen na Německo (29% exportu), tyto ekonomiky jsou tedy velmi silně provázané. (Eurostat)

Do EU země vstoupila v roce 2004. Platnou měnou je česká koruna a oficiálním jazykem čeština. Země je součástí Schengenského prostoru. Hlavní ekonomickou aktivitou je výroba, především automobilů, strojů a výrobních prostředků. Zpracování železa a oceli je důležitým sektorem průmyslu především na východě území. Největší podíl v zemědělství mají kukuřice, cukrová třtina, brambory, pšenice, ječmen a žito. Skoro 95% území pokrývají hory, pahorkatiny a vrchoviny.

Příjmy rozpočtu dosáhly v roce 2009 39,1 % HDP a v roce 2010 39,3 % HDP.

Za největší problém státu je považována korupce, která je největší brzdou efektivnosti veřejných výdajů a zvyšování konkurenceschopnosti. Je také jediným důvodem zatím nijak rozsáhlých sociálních nepokojů. Celkově se tedy situace v České republice dá považovat za stabilní, což také vede ke zvyšování ratingu zahraničními agenturami. (Evropa)

2.2 NĚMECKO

Spolková republika Německo je největší ekonomikou Evropy. V roce 2011 měla 81 751 000 obyvatel a svou rozlohou 357 022 km² je 61. největším státem světa. Je to země s velmi rozvinutým zemědělstvím a moderním průmyslem i přesto, že je to na suroviny relativně chudá země.

Země je zakládajícím členem Evropské unie a je také součástí Schengenského prostoru. Je to federální republika (spolková), která se skládá z 16 států. Oficiální měnou je euro a úřední jazyk němčina. Německo bylo sjednoceno po pádu železné opony a Berlínské zdi v roce 1989. Průmysl Německa je rozsáhlý ve všech směrech, převážně ve strojírenství, chemii a farmacii a také v automobilovém průmyslu.

Německé obyvatelstvo nese největší krizové břímě. Díky síle domácí ekonomiky si vláda může dovolit podržet slabší členy eurozóny. Německé obyvatelstvo tuto

skutečnost zatím nese klidně a nedochází k žádným sociálním nepokojům. Projevuje se pověstná německá organizovanost. (Evropa)

2.3 RAKOUSKO

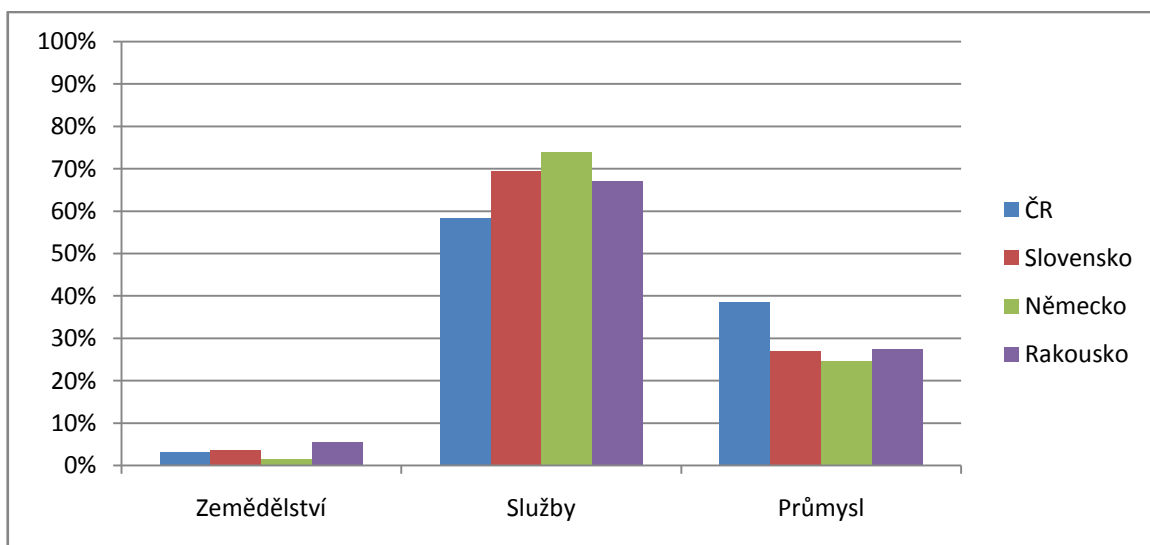
Tato země má 8 404 000 obyvatel (2011) a rozkládá se na 83 871 km². Velkou část území zabírají Alpy, především západní a jižní část. Východní část je naopak v Dunajské nížině. Rakousko je federální (spolková) republika, která se skládá z devíti spolkových států.

Členem Evropské unie je od roku 1995 a je také členem Schengenského prostoru. Oficiálním jazykem je němčina a platidlem euro. Rakouské hospodářství je vyrovnaným mixem těžkého průmyslu, strojírenství, moderních technologií, zemědělství a turismu. Bankovní sektor zde také hraje silnou roli. (Evropa)

2.4 SLOVENSKO

Slovensko má 5 435 000 obyvatel (2011) a rozkládá se na 48 845 km². Z vybraných zemí je tedy nejmenší. Slovensko se osamostatnilo v roce 1993 po rozdělení Československa. Do Evropské unie bylo přijato v roce 2004 stejně jako ČR. Je také členem Schengenského prostoru. Oficiálním jazykem je slovenština a platidlem je euro. (Evropa)

Obrázek 1: Poměr jednotlivých odvětví hospodářství

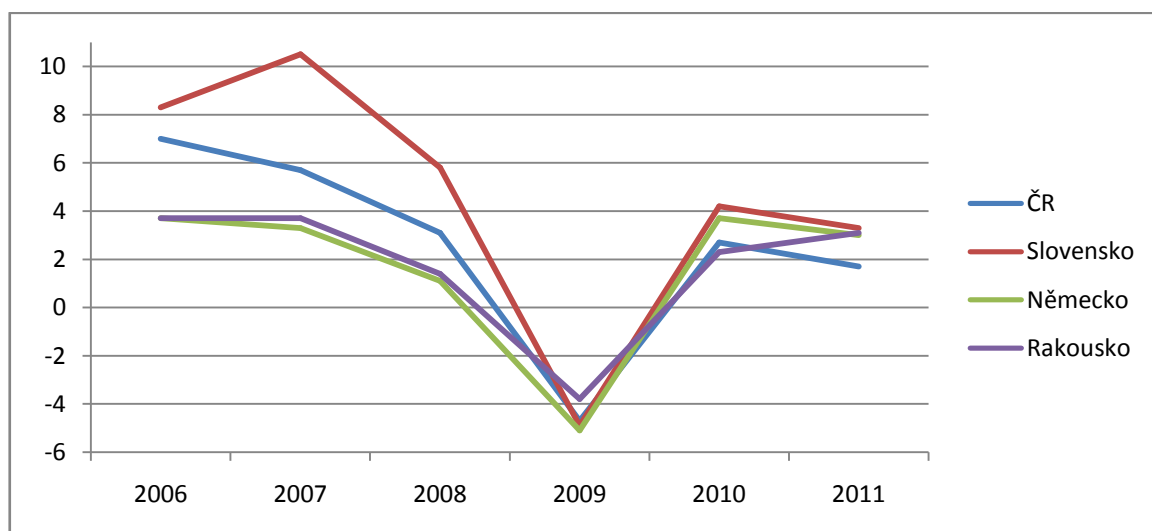

Zdroj: Vlastní zpracování na základě databáze CIA, 2012

2.5 SROVNÁNÍ MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ VYBRANÝCH ZEMÍ

Pro znázornění situace vybraných zemí nejlépe poslouží grafy se základními makroekonomickými ukazateli a jejich vývoji v posledních letech.

Obrázek 2: Vývoj růstu HDP ve vybraných zemích

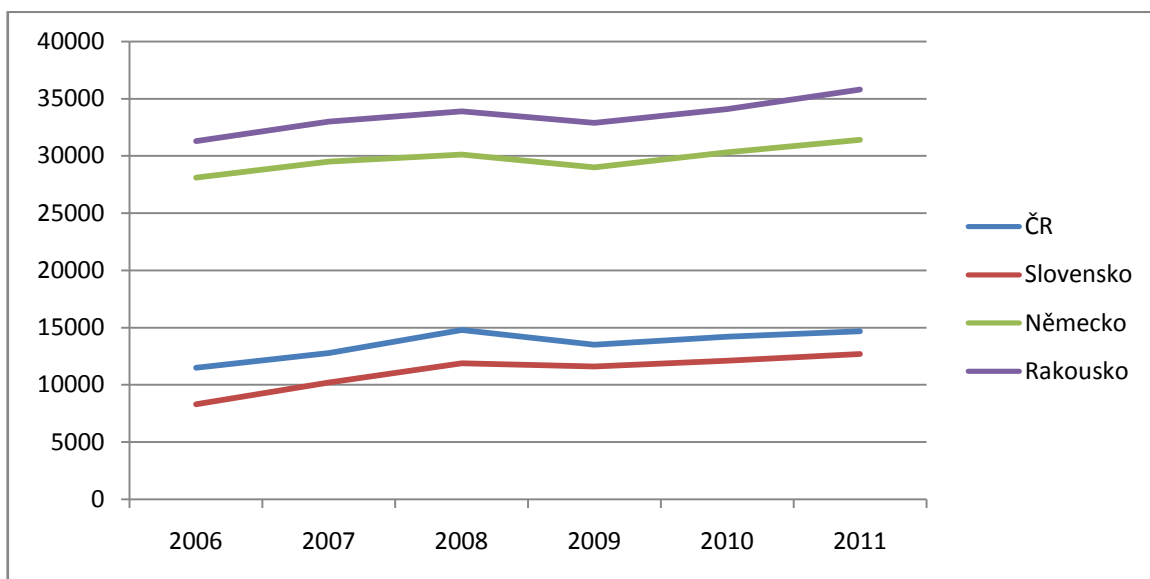

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Na obrázku č. 2 můžeme jasně vidět naprostou provázanost sledovaných ekonomik. Právě v letech 2008 – 2009 byl pokles a následné oživení hospodářství takřka totožný. Největším šokem prošlo Slovensko, které bylo do krizového období označováno jako „tygr Evropy“.

Obrázek č. 3 mimo společného vývoje ukáže také rozdíl ve výkonnosti a vyspělosti jednotlivých zemí.

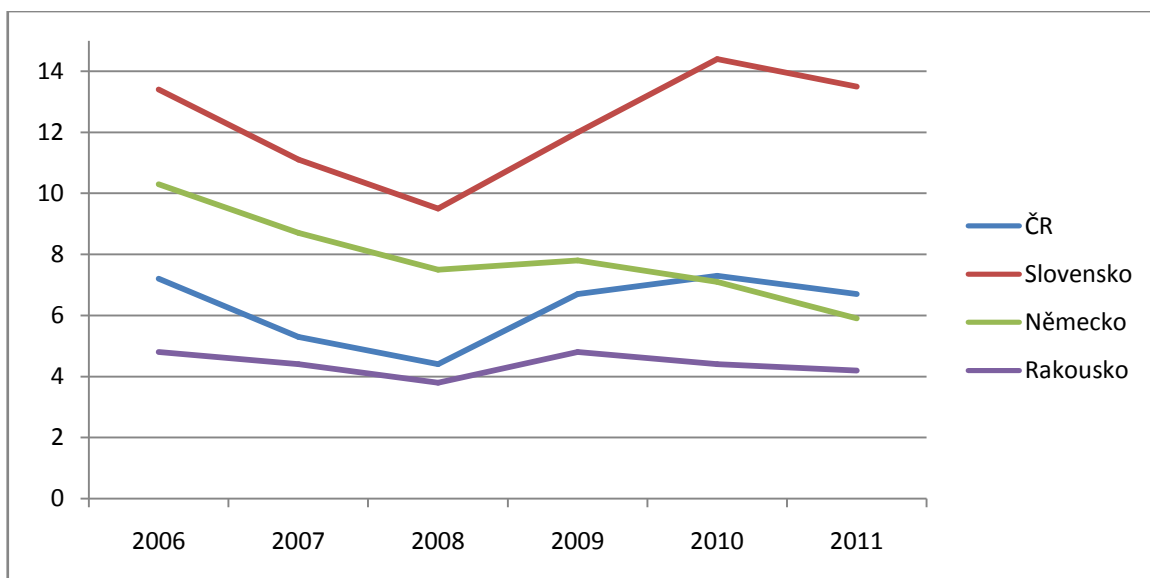
Obrázek 3: Vývoj HDP na hlavu ve vybraných zemích

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Obrázek č. 3 jasně poukazuje, jak silně negativní dopad mělo centrální plánování na jinak srovnatelně rozvinuté regiony Čech a Rakouska. Také je patrná mírná tendence Slovenska, které dohání Českou republiku.

Obrázek 4: Vývoj míry nezaměstnanosti ve vybraných zemích

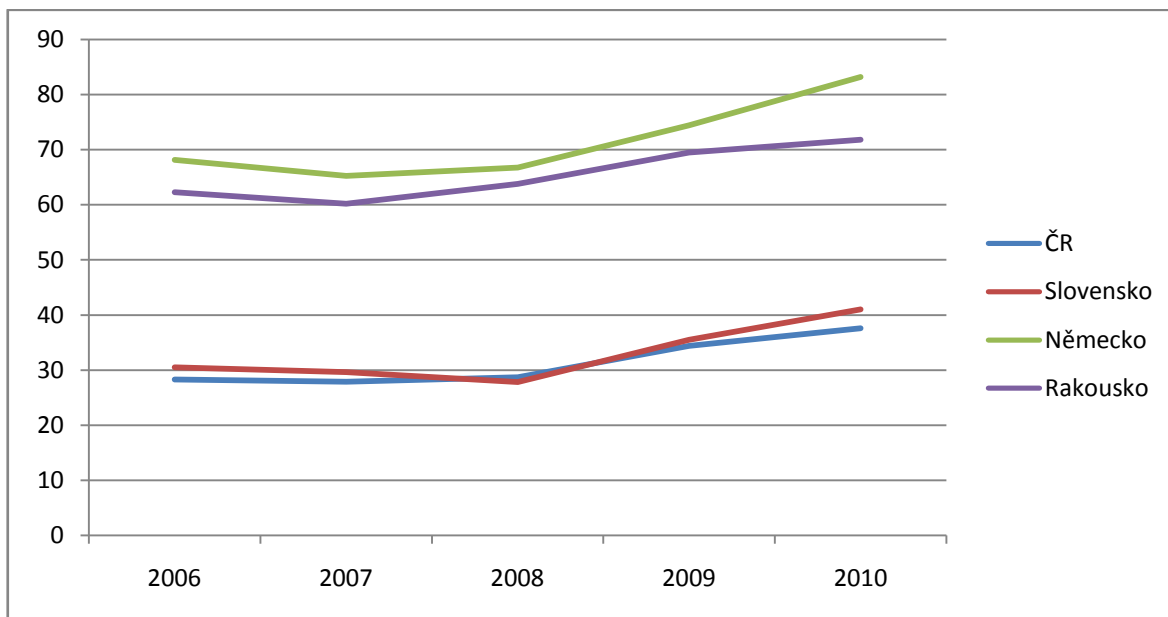
Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Obrázek 4 ukazuje zaostalost a problémy Slovenska. Jsou to například velké skupiny sociálně slabých obyvatel také zaostalá a po dekády nijak výrazně nerozvíjená infrastruktura. Slovensko tak má o řád vyšší nezaměstnanost než ostatní vybrané země a to hlavně na východě svého území, kde si sociálně slabší skupiny obyvatel postupně

vytvářejí gheta. Za zmínku také stojí příznivý vývoj nezaměstnanosti v Německu, který i přes finanční krizi nenabral opačný trend a pokračuje v klesání. Německo mělo v roce 2011 nejnižší nezaměstnanost od roku 1991.

Na obrázku č. 5 je v posledních letech nejdůležitější a nejvíce diskutovaná veličina – velikost státního dluhu k HDP.

Obrázek 5: Velikost státního dluhu v % HDP

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Transformované ekonomiky Česka a Slovenska začaly operovat s deficitními rozpočty až po revoluci v roce 1989. Proto je jejich zadlužení k HDP o tolik nižší. Na druhou stranu, vytvořily tyto země za 20 let poloviční zadlužení oproti zemím, které fungují na finančních trzích několikanásobně déle. To ukazuje na velmi divokou transformaci a nízkou regulaci a kontrolu příchozího kapitálu.

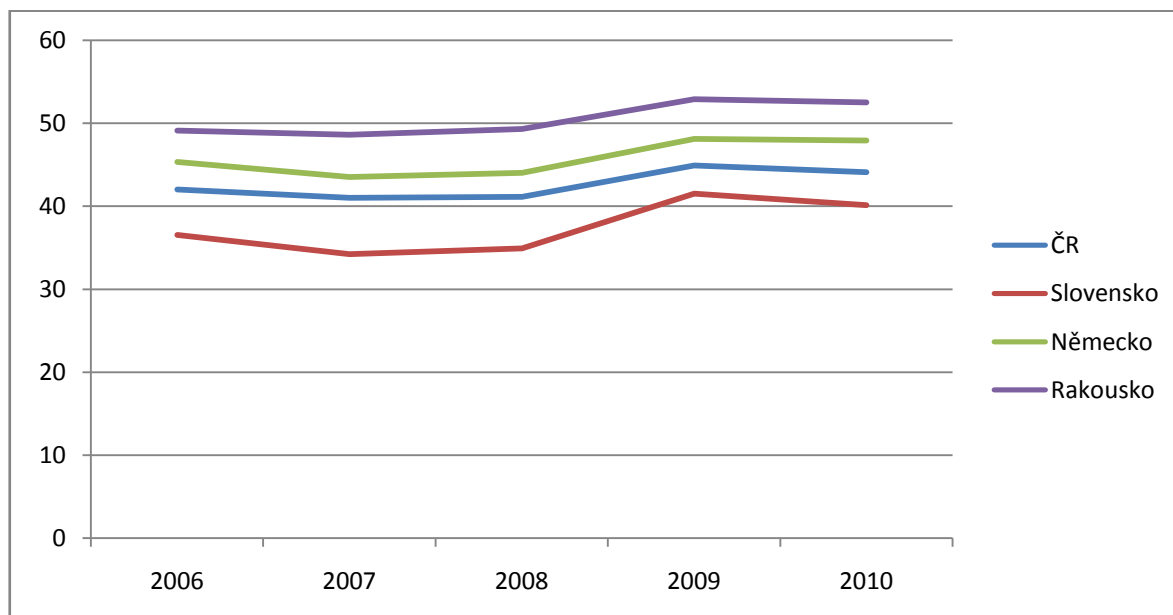
Velikost zadlužení v porovnání s ročním HDP je velmi důležité měřítko pro finanční trhy a držitele státních dluhopisů. Není však jediným měřítkem, které je bráno v potaz. Německá ekonomika je brána jako tak výkonná, že zadlužení přes 80 % HDP nechává finanční trhy chladnými, zatímco v jižních státech už důvěra trhů klesla. Je patrné, jak moc si mohou vlády jednotlivých států dovolit vytváření deficitních rozpočtů a zda musí vytvářet velký tlak na snižování veřejných výdajů.

3 VEŘEJNÉ VÝDAJE

V této kapitole jsou analyzovány samotné veřejné výdaje vybraných zemí. Nejdříve jsou rozděleny podle sektorů, kterých se týkají, následně jsou uvedeny hodnoty každého sektoru. Všechny údaje jsou uvedeny v procentech k HDP dané země, aby bylo jednoduché je navzájem porovnávat.

Výdaje jsou porovnány s hlavními sektorovými ukazateli, aby zobrazily, jak efektivně dokáže který stát s daným množstvím vynaložených prostředků uspokojit veřejnou potřebu obyvatelstva.

Obrázek 6: Vývoj velikosti celkových vládních výdajů v % HDP

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Na obrázku č. 6 můžeme vidět opačný efekt, než který bychom očekávali v krizovém vývoji. V letech recese (2008-2009) se zvýšily výdaje všech zemí o přibližně 5 %. Dá se to vysvětlit několika argumenty. Vidíme vývoj pouze do roku 2010, protože finální čísla za rok 2011 ještě nebyla Evropskou komisí zveřejněna.

- 1) Většina vlád se snažila podpořit hospodářský růst velkými oživovacími investicemi.
- 2) V roce 2009 došlo k poklesu HDP u všech vybraných zemí, což zkresluje a zveličuje nárůst poměru výdajů k HDP. Veřejné výdaje totiž nebyly sníženy v reakci na změnu HDP.

3.1 TABULKY VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ PODLE COFOG

K práci jsou přiloženy tabulky s poměry výdajů v sektorech upravených podle COFOG rozdělení (Příloha A-D).

Jelikož je čerpáno z oficiálních dokumentů a statistik Evropské komise, byla provedena stejná úprava COFOG rozdělení.

Údaj „Tradiční kolektivní funkce“ spojuje tři originální sekce – Všeobecné veřejné služby, obranu a veřejný pořádek a bezpečnost.

Také Ochrana životního prostředí a Zdraví jsou spojeny do jednoho číselného údaje.

Další změnou je spojení části Rekreace, kultura a náboženství se vzděláním. Tyto změny tedy zavádím podle publikace Eurostatu, ale do tabulky přidávám samostatný řádek Vzdělání, který vychází přímo ze statistiky Eurostatu (pouze do roku 2008) a upřesňuje rozdělení výdajů.

3.2 ZDRAVOTNICTVÍ

3.2.1 Evropská strategie

Evropská unie má jasně stanovené cíle pro zdraví a zdravotnictví, které vytyčuje v posledním dokumentu „TogetherforHealth: A StrategicApproachforthe EU 2008-2013“.

Nejdříve je potřeba odpovědět, proč je potřeba nová zdravotní strategie. I přesto, že zodpovědnost za zdravotnictví jednotlivých států stále nesou jednotliví členové EU, existují oblasti, ve kterých členské země nemohou efektivně jednat. Mezi tyto oblasti patří například hlavní zdravotní hrozby, jako pandemie a bioterorismus. Právě volný pohyb zboží, služeb a lidí zvyšuje nebezpečí rozšiřování nebezpečných virů a bakterií.

Důvody, proč vznikla společná strategie, se dají vložit do třech bodů.

Za prvé, jsou to demografické změny, především stárnutí populace, které mění strukturu nemocí a neustále kladou tlak na přizpůsobivost zdravotnického systému EU.

Za druhé, pandemie, přírodní a biologické katastrofy a bioterorismus jsou obrovskými hrozbami. Změny klimatu neustále vytváří nové vzorce onemocnění. Jednou ze základních rolí evropské komunity je koordinovat a rychle odpovídat na tyto hrozby.

Za třetí, v posledních letech můžeme sledovat ohromný pokrok v zdravotnických systémech, jako výsledek rychlého vývoje nových technologií. Jedná se hlavně o ICT technologie, genové inženýrství, biotechnologie a nanotechnologie.

3.2.1.1 Základní principy činností evropského společenství ve zdravotnictví

Princip 1: Strategie postavená na sdílených zdravotnických hodnotách

Interní i externí zdravotní politika by měla být založena na jasných hodnotách. Tyto hodnoty se snaží Evropská komise spolu s členskými státy dlouhodobě definovat. V roce 2006 byl přijat tzv. „Statement on common values and principles in EU healthcare systems“ (Europa.eu, 2012) tedy soubor hodnot, které by měly vést ke kvalitní péči, spravedlnosti a solidaritě ve zdravotnictví.

Ke splnění tohoto principu je zapotřebí několika kroků. Prohlášení o základních hodnotách musí být přijato členskými státy. Členské státy musí zavádět společné systémy zdravotních ukazatelů, aby bylo lehce rozpoznatelné, kde jsou problémy největší. Dále se musí neustále omezovat nerovnosti v oblasti zdraví v rámci celé Evropské unie a musí být posílena podpora programů zdravotní gramotnosti pro různé věkové skupiny.

Princip 2: „Zdraví je největší bohatství“

Zdravá populace je předpokladem pro hospodářský růst. V roce 2005 byl vytvořen tzv. „Lisabonský strukturální indikátor“, který jako měřítko již nebere pouze délku života, ale také kvalitu zdraví. Kvalita zdraví je v něm považována za faktor ovlivňující ekonomický růst státu.

Členské státy jsou urgovány, aby snížily počet neaktivních lidí s onemocněním. Výdaje na zdravotnictví totiž nejsou jen náklad, jsou investicí. I přesto, že tyto výdaje mohou být vnímány jako ekonomická ztráta, pravda je jinde. Reálným nákladem společnosti jsou přímé a nepřímé náklady na nemocného člověka.

Bylo dokázáno, že ekonomická ztráta, vzniklá existencí a léčbou koronárních onemocnění, může dosáhnout až 1 % HDP a cena mentálních poruch 3-4 % HDP. Výdaje na zdravotnictví by tedy být doplněny výdaji na prevenci, ochranu a vylepšování celkového psychického a mentálního zdraví populace. V tomto ohledu by měly být podporovány studie, dokazující vztah mezi stavem zdraví, investicemi do zdravotnictví a hospodářským růstem.

Princip 3: Zdraví ve všech politikách

Zdraví populace není problém pouze samotné zdravotní politiky. Ostatní komunitní politiky hrají velmi důležitou úlohu. Jedná se mimo jiné o regionální politiku a politiku životního prostředí, také zdanění tabáku, regulaci farmaceutických a potravinářských produktů, zdraví zvířat, výzkum a vývoj, bezpečnost práce a ochranu před radiací.

Tohoto chce EU dosáhnout pomocí větší integrace zdravotních společností, členských států a regionálních úrovní.

Princip 4: Posilování hlasu EU v globálním zdravotnictví

Globální zdravotnická témata mají dopad na vnitřní zdravotní politiku Unie. Evropská komunita může přispět světovému zdravotnictví sdílením hodnot a zkušenostmi, stejně jako konkrétními kroky ke zlepšení zdraví populace. Společná práce může pomoci pochopit zdravotnictví, jako důležitý element v boji proti chudobě v zemích třetího světa, či podpořit implementaci mezinárodních zdravotních dohod, jako například Světová zdravotnická organizace (WHO).

3.2.1.2 Strategické cíle

Ve snaze uspět v hlavních výzvách, kterým čelí zdravotnictví EU, byly vydány tři strategické cíle. Komise bude dále pracovat s jednotlivými členskými státy na více specifických cílech.

Cíl 1: Podpora dobrého zdraví ve stárnoucí Evropě

Stárnutí populace, vycházející z nízké porodnosti a zvyšování průměrné doby dožití, je nyní jasně dáno. V roce 2050 vzroste počet lidí nad 65 let o 70 % a těch starších 80-ti let o 170 %. (Europa.eu, 2012)

Tyto změny povedou ke zvýšení poptávky po zdravotní péči, zatímco počet pracujících poklesne. Odhaduje se, že by výdaje na zdravotnictví mohly stoupnout až o 2 % HDP členských států. Nicméně, analýzy Evropské komise ukazují, že pokud by lidé zůstávali zdravými i přes dlouhověkost, nárůst výdajů by byl pouze poloviční.

K tomuto cíli by měla pomoci propagace péče o zdraví v pokročilém věku, práce a činnost s mladými lidmi, boj proti tabáku a alkoholu a také nové metody v boji proti rakovině a dalším vzácným onemocněním.

Cíl 2: Ochrana občanů před zdravotními hrozbami

Tento cíl se dá pokládat za základní cíl jakékoli zdravotní politiky. Zlepšování bezpečnosti a ochrana občanů proti zdravotním hrozbám byly vždy srdcem evropské zdravotní politiky. Stejně tak má ale EU zodpovědnost za zdraví občanů třetích zemí. Práce na úrovni společenství zahrnuje vědecké posouzení rizik, připravenost a reakci na epidemie a bioterorismus, strategie řízení rizik související s konkrétními nemocemi, nehodami a zraněními, vylepšování pracovní bezpečnosti a ochrany spotřebitele.

Cíl 3: Podpora dynamických systémů a nových technologií

Zdravotní systém je pod velkým tlakem, aby odpověděl výzvám stárnutí populace, zvyšujících se požadavků populace, migrace a stěhování pacientů a zdravotního personálu.

Nové technologie mají potenciál vytvořit revoluci na poli zdravotní péče a zdravotních systémů přispět jejich budoucí udržitelnosti. Jedná se například o elektronické zdravotnictví, genový výzkum a biotechnologie. Elektronické zdravotnictví může velmi razantně snížit náklady a vylepšit poskytování zdravotních služeb napříč všemi členskými státy. Nicméně, nové technologie musí být zaváděny opatrně, vzhledem k efektivnosti vynaložených nákladů. Musí jít ruku v ruce s výcvikem profesionálního personálu.

Pro navýšení investic do zdravotního systému bylo zdravotnictví integrováno jako nástroj zvyšování hospodářského růstu a zaměstnanosti do Lisabonské strategie.

Financování:

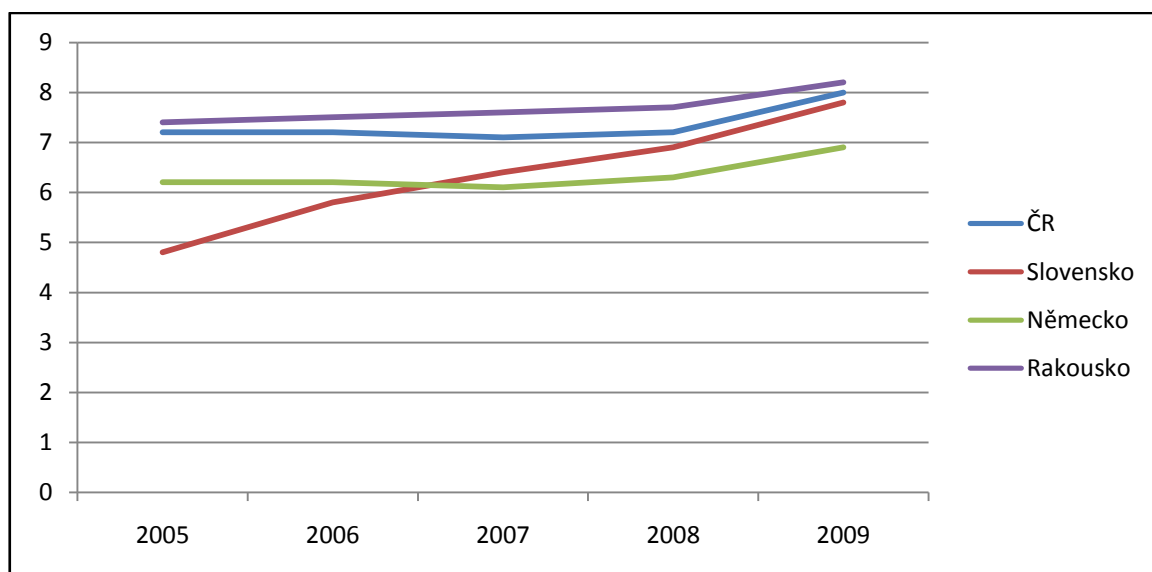
Tato strategie bude financována již existujícími finančními instrumenty do konce roku 2013 a nebudou pro ni vyjednávány žádné další rozpočtové výjimky.

(Together for Health: A Strategic Approach for the EU 2008-2013)

Tato strategie nahrazuje „Program veřejného zdraví (2003-2008)“ a také koresponduje s evropskou strategií pro zdraví a bezpečnost v práci. (European Agency for Safety and Health at Work)

3.2.2 Komparace výdajů na zdravotnictví

Obrázek 7: Srovnání výdajů na zdravotnictví v % HDP

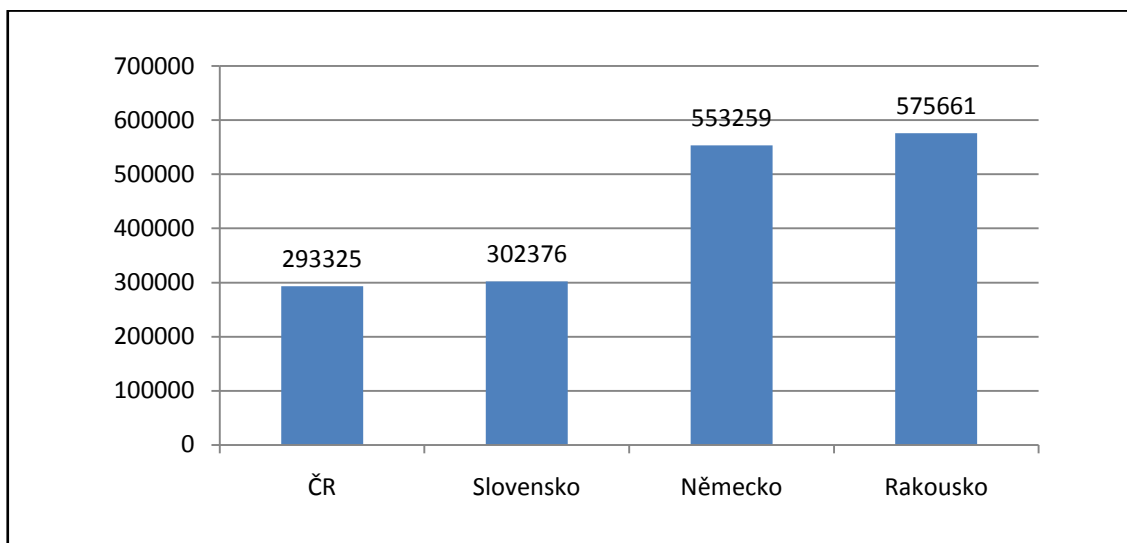

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Na Obrázku 7 vidíme tendenci neustálého růstu veřejných výdajů na zdravotnictví. To ovlivňuje především neustále stárnoucí populace, která je velkým demografickým problémem celé Evropy.

Za zmínku také stojí prudké zvýšení nákladů na zdravotnictví Slovenska. Zde hraje také roli politická činnost, protože vláda Slovenska zrušila v roce 2006 velkou část poplatků a spoluúčasti pacientů na platbě. (Ministerstvo zdravotnictví SR, 2012)

Obrázek 8: Poměr výdajů na zdravotnictví a počtu zaměstnanců v něm v eurech (2009)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Jak ukazuje Obrázek 8, Česko a Slovensko má v této oblasti úspornější systém, kdy 300 000 euro náleží na jednoho profesionálního zaměstnance. V Německu a Rakousku jsou tyto náklady vyšší o několik řádů. Příčinami mohou být větší investice do elitních technologií v Rakousku a Německu, také rozsáhlý výzkum a vyšší mzdy.

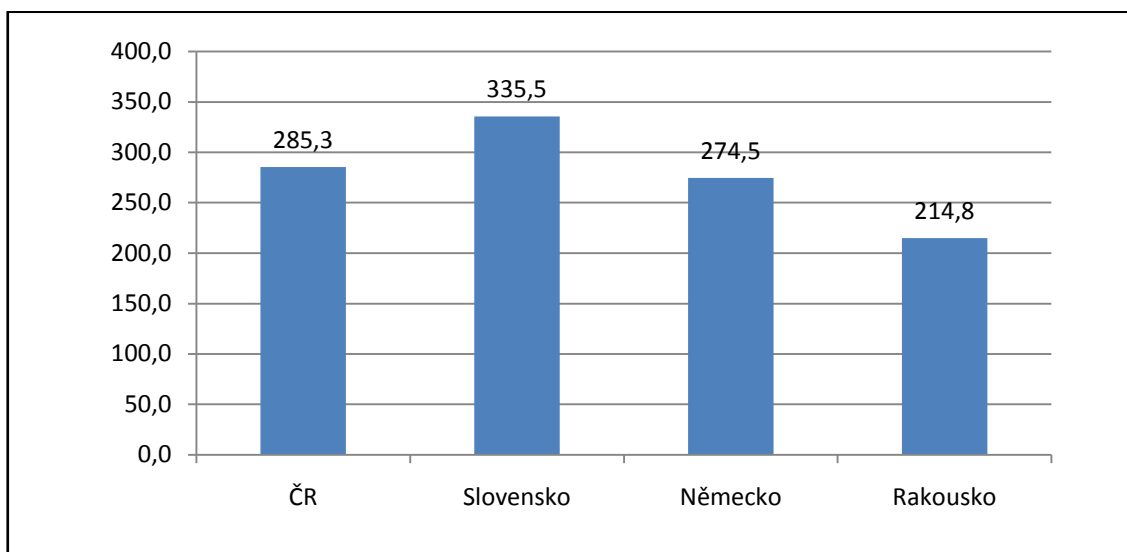
Tabulka 1: Počet zdravotního personálu bez zdravotních sester a ošetřovatelů (2009)

Česká republika	37 351
Slovensko	16 201
Německo	297 835
Rakousko	39 123

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Z těchto čísel je patrný velký náskok Rakouska, které má na více než 8 milionů obyvatel více personálů, než Česká republika.

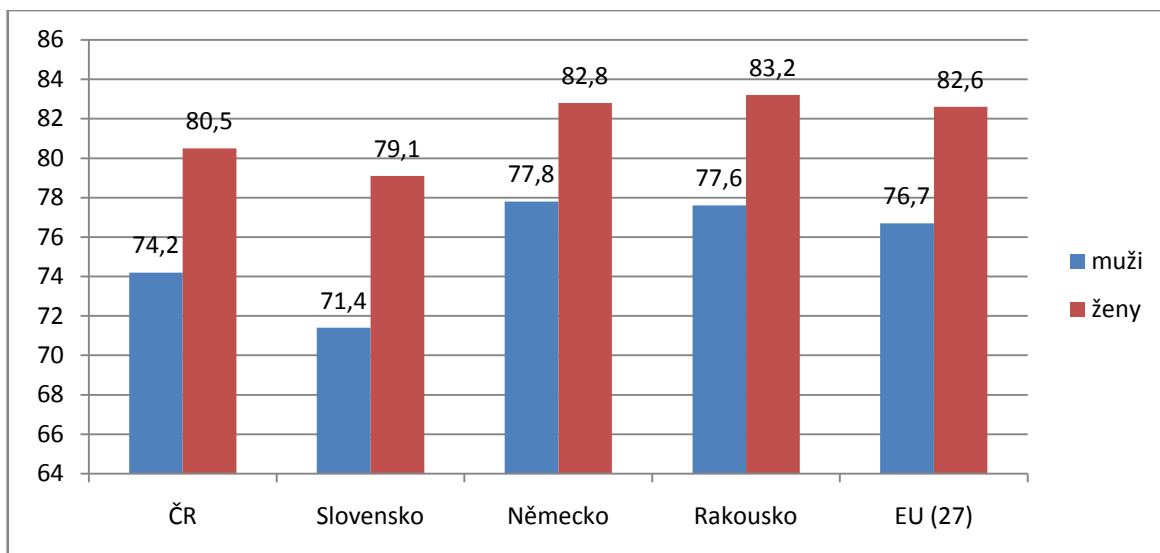
Obrázek 9: Počet obyvatel na jednoho lékaře (2009)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Zde (obrázek 9) můžeme vidět opět velký rozdíl Rakouského zdravotnictví oproti ostatním. Velký počet lékařů a nejvyšší výdaje nominálně i v procentech HDP ukazují, že Rakousko má nejkvalitnější zdravotnictví minimálně mezi těmito státy.

Obrázek 10: Předpokládaná doba dožití (2009)

Zdroj: Vlastní upracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Pokud bychom považovali předpokládanou dobu dožití za ukazatel, který vypovídá o kvalitě zdravotnictví, pak nám tato čísla mohou ukázat jasný obraz. Slovensko s nejmenším počtem lékařů na jednoho obyvatele (Obrázek 9) a téměř nejmenšími výdaji na jednoho obyvatele (Obrázek 8) má o 6 let menší očekávanou dobu dožití, než

Rakousko a Německo. Také ČR zaostává za průměrem EU. Od Druhé světové války neproběhl v těchto zemích žádný konflikt, který by mohl zkreslovat údaje. Proto je možné interpretovat, že slovenské zdravotnictví je velmi zaostalé za ostatními zdravotnictvími Unie.

3.3 VZDĚLÁNÍ

Následující část o vzdělání je zpracována především z portálu Eurycide (Evropská encyklopedie o národních vzdělávacích systémech) a kombinována se statistikami Eurostatu. Tato kapitola je také nejdříve rozdělena na informace o jednotlivých systémech ve vybraných zemích a až poté jsou komparovány výdaje na vzdělání. K analýze jsou použity především dokumenty „National system overview on education systems in Europe“ (Eurycide) vydané v roce 2011.

3.3.1 Česká republika

V ČR spravuje školy veřejná správa. Pravomoci se dělí mezi ústřední řídicí orgány a kraje a obce. Kraje jsou odpovědné za vzdělávání na svém území a zřizují střední a vyšší odborné školy. Obce mají na starosti předškolní a povinné vzdělávání. Školy mají právní subjektivitu a veřejné vysoké školy jsou zřizovány ze zákona.

V roce 2010 bylo v ČR 3 539 297 lidí ve věku 0-29 let (33,6 % celkové populace).

Děti ve věku povinné školní docházky (od 6-ti do 15-ti let) bylo 834 721 (7,092 % populace).

Do veřejných škol chodilo 98% žáků s povinnou školní docházkou a nepovinnou navštěvuje 84% žáků. Zbytek navštěvuje soukromé školy. (Eurycide, 2012)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)

- je odpovědné za financování, stav a vývoj vzdělávacího systému;
- určuje náplň vzdělání, schvaluje rámcové vzdělávací programy, které jsou základem dílčích vzdělávacích programů, a akredituje vzdělávací programy terciálního vzdělávání;
- odpovídá za státní politiku financování vzdělání – za rozpočet a alokaci rozpočtu;
- spravuje školní registr, který zaručuje, že jen řádně zaregistrované vzdělávací zařízení bude financováno veřejnými zdroji

- organizuje vzdělávání učitelů
- je zřizovatelem některých škol a školních zařízení

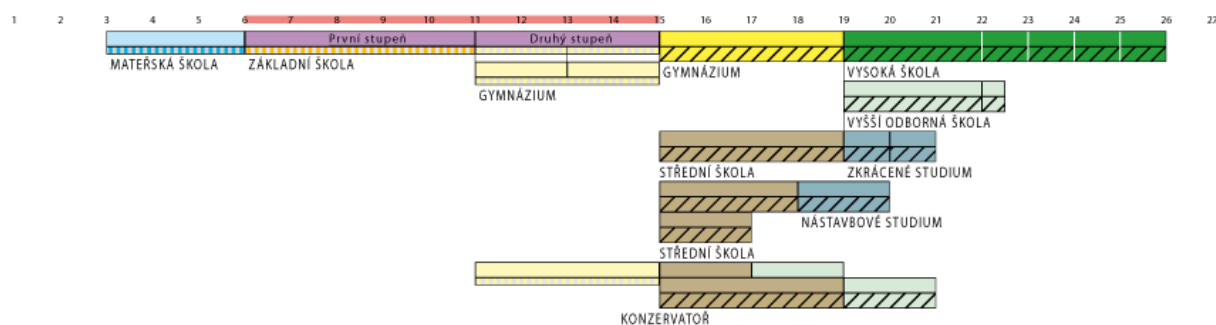
Některé školy však nespádají pod MŠMT ani pod regionální samosprávy. Ministerstva obrany, vnitra, spravedlnosti a ministerstvo práce a sociálních věcí mají některé vybrané školy pod svou kompetencí a financují je samy.

Školy jsou financovány ze dvou zdrojů: Kapitálové a provozní náklady jsou financovány zřizovatelem (kraje, obce), vzdělávací náklady jsou hrazeny státem (mzdy a pomůcky). Financování je postaveno „per capita“, peníze jsou tedy přiřazovány podle počtu studentů.

Soukromé školy jsou v ČR od roku 1990 a na universitním stupni od roku 1999. Dělí se na ziskové a neziskové – grantové společnosti.

Soukromé a církevní školy tvoří 2,9 % základních škol a 1,5 % jejich studentů. Vyšší sekundární vzdělání pak tvoří 25,3 % škol a 15,3 % studentů a profesní terciální vzdělání (vyšší odborné školy) je to 34,1 % škol a 30,6 % studentů. Pro vysoké školy a univerzity se jedná o 62,9 % institucí a pouze 14,5 % studentů. Tato data jsou pro rok 2010/2011.

Obrázek 11: Soustava českých škol

Zdroj: Eurypedia, 2012

Předškolní vzdělání

Předškolní vzdělávání pro děti ve věku 3-6 let zajišťují mateřské školy. I přes nepovinnou docházku, je v ČR návštěva mateřských škol tradicí. Rodiče mohou být požádány o platbu maximálně 50 % celkových provozních nákladů. 91 % dětí v předškolním roce navštěvuje mateřskou školu.

Povinné vzdělání

Primární a nižší sekundární vzdělávání je poskytováno základními školami. Základní škola má 9 tříd, běžně jí žák navštěvuje v období 6-15 let. Žáci mají možnost během studia přestoupit na víceletá gymnázia či taneční školy.

Sekundární vzdělání

V ČR se sekundární vzdělání rozděluje podle certifikátu. Jedná se o maturitní vysvědčení či výuční list.

Terciální vzdělání

Terciální vzdělání zajišťují vyšší odborné školy a školy vysoké. Vyšší vzdělávání je kompletně financováno státem. Příjem je závislý na počtu studentů a absolventů, ekonomických nákladech konkrétních studijních oborů a také některých kvalitativních a výkonových ukazatelů.

Zvláštní školy

Zvláštní (speciální) školy existují již na předškolní a pokračují až na vyšší sekundární úroveň. Základní školy speciální jsou připraveny pro žáky se středními a vážnějšími mentálními poruchami. Základní školy praktické pro ty s méně vážnými poruchami. 2,4 % žáků nezapadá do běžného vzdělání a využívá těchto škol.

Učitelé

Pro předškolní personál je především čtyřletý obor na vyšším sekundárním stupni vzdělání. Některé kurzy jsou také součástí terciálního vzdělání.

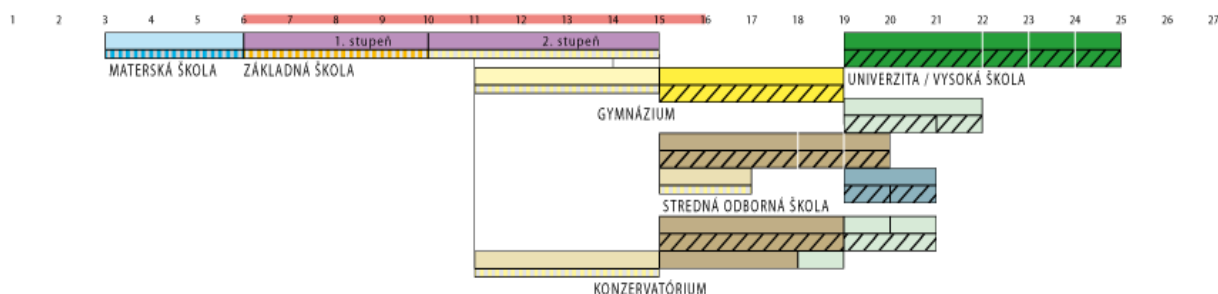
Případný učitel teoretických předmětů na ostatních úrovních vzdělání (primární a sekundární) musí absolvovat vysokou školu a získat magisterský titul. Pro učitele odborných předmětů jsou také některé typy nevysokoškolského vzdělání. Učitelé nemají status státního úředníka. (National system overview on education systems in Europe, Czech republic)

3.3.2 Slovensko

Ve Slovenské republice jsou poskytovatelem veřejné správy stát a územní samospráva. Vzdělání centrálně podléhá Ministerstvu školství, výzkumu a sportu. Na konci roku 2010 bylo na Slovensku 2 040 616 lidí ve věku 0-29 let (37,5 % populace). Počet dětí školou povinných byl 551 115 (10,1 % celkové populace).

Ve školním roce 2010/2011 navštěvovalo 92,2 % všech povinně docházejících žáků veřejné školy (od předprimární až po terciální úroveň). Veškeré školy (veřejné, soukromé i církevní) dostávají finance z rozpočtu Ministerstva školství.

Obrázek 12: Soustava slovenských škol

Zdroj: Eurypedia, 2012

Všeobecná správa na regionálnej úrovni je v rukou krajských úradov (tých je 8). Jejich územná pôsobnosť a zastupenie je shodné s pôsobnosťou samosprávnych regiónov. Na miestnej úrovni je správa v kompetencii obcí. Témere všetky základné a stredné školy majú právnu subjektivitu. Díky ní môžu nakladať s finančnými zdrojmi a majú rozhodovací právomoc. Základné vzdelanie je zdarma.

Předškolní vzdělání

Je považováno za první úroveň vzdělávacího systému a počítá s dětmi od tří do šesti let. Docházka není povinná. Ve školním roce 2010/2011 navštěvovalo 85,9 % dětí ve věku 3-5 let mateřskou školu.

Povinné vzdělání

Povinné vzdělání zabere 10 let a začíná po dosažení šesti let věku. Žáci začínají v základní škole, která zabere 9 let a zajistí základné vzdelanie (třídny 1-4) a nižší sekundární vzdelanie (třídny 5-9). Povinné vzdělání je ukončeno ve chvíli, kdy žák splní první ročník vyššího sekundárního vzdělání. (gymnázium, střední odborná škola, konzervatoř). Žáci také mohou po ukončení páté třídy základní školy nastoupit na osmiletá gymnázia či na taneční konzervatoře. Také je možné studovat pěti-letá gymnázia.

Sekundární vzdělání

K přijetí je potřeba splnit poslední ročník základní školy a splnit přijímací zkoušky. Školy se dělí na gymnázia, střední odborné školy a konzervatoře.

Terciální vzdělání

Zajišťuje vzdělání na třech úrovních - bakalářském, magisterském a doktorandském (1-3 roky). Evropský kreditní systém byl implementován v roce 2005.

Zvláštní školy

Většina dětí se speciálními vzdělávacími potřebami navštěvuje specializované školy. Struktura je zde velmi podobná běžným školám. Vzdělání je poskytováno od předprimární do vyšší sekundární úrovně. Ve školním roce 2010/2011 bylo 9,3 % žáků se speciálními potřebami. Vyučováno odděleně od ostatních (ve speciálních školách nebo zvláštních třídách běžných škol) bylo 5,3 % a 3,7 % bylo individuálně začleněno.

Učitelé

Učitelé, kteří pracují na základních a středních školách, musí získat kvalifikaci na vysoké škole (na magisterské úrovni). Čtyři roky trvá vzdělání pro všeobecnou výuku na nižším stupni základní školy a pět let pro odbornou úroveň na vyšší stupeň a střední školu. (Nationalsystemoverview on educationsystems in Europe, Slovakia)

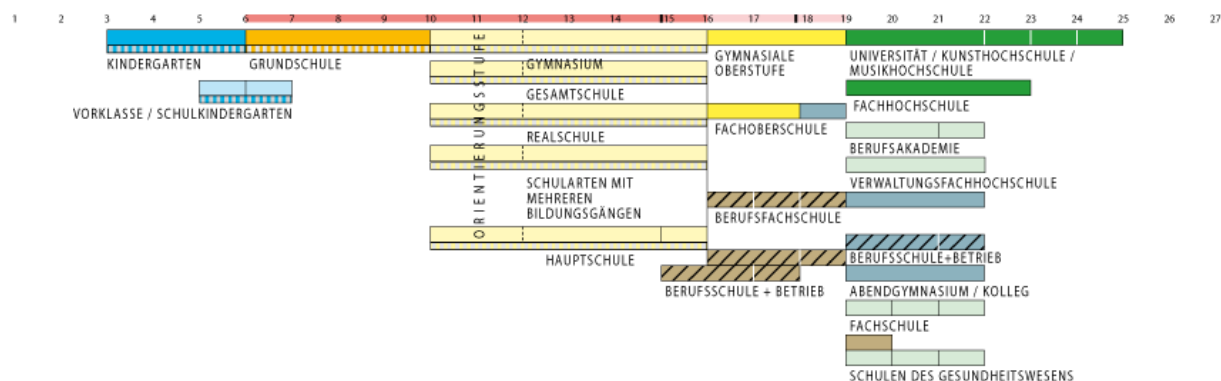
3.3.3 Německo

Ve Spolkové republice Německo je odpovědnost za vzdělání rozdělena mezi spolkový sněm (centrální vládu) a spolkové země. I přesto, že zákon udává legislativní moc především sněmu, mají i spolkové země právo na vlastní legislativu. Zákon kromě rozdělení základních pravomocí také přináší několik témat, která jsou pro centrální vládu a spolkové země společná.

V roce 2009 bylo v Německu 24 587 432 lidí ve věku 0-29 let (30,1 % populace) a 7 727 317 lidí, kteří měli povinnou školní docházku. Do veřejných základních škol v roce 2009 docházelo 92,1 % žáků a do soukromých 7,9 %. V oblasti odborného vzdělání je 91,3 % žáků na veřejných a 8,7 % žáků na soukromých školách. Soukromé školy jsou v některých oblastech financovány spolkovými zeměmi. Toto financování se ale liší podle typu školy a lokální politiky zaměstnanosti.

Spolkové země spolupracují navzájem v rámci „*Kultusministerkonferenz*“, tedy setkání ministrů vzdělání a kultury.

Obrázek 13: Soustava německých škol

Zdroj: Eurypedia, 2012

Předškolní vzdělání

Péče o předškolní děti není součástí vzdělávacího systému a je celá zapojená do sociálního sektoru dětí a mládeže. Na celostátní úrovni leží veřejná sociální odpovědnost na Ministerstvu pro rodinné záležitosti, seniory, ženy a mládež (*Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend*).

Povinné vzdělání

Když dítě dosáhne věku šesti let, musí nastoupit na základní školu (Grundschule), která má takřka ve všech spolkových zemích 4 třídy. Sekundární vzdělání je charakteristické svým velkým rozpětím. Děti se v deseti letech rozhodují, kterou cestou se chtějí vydat a jaký titul či certifikát by chtěly získat (Gymnázia, Gesamtschule, Realschule atd.). Když děti dokončí povinné vzdělání, posouvají se do vyššího sekundárního vzdělání.

Sekundární vzdělání

Přestup ze základní Grundschule do sekundárního vzdělání podléhá rozdílným kritériím v každé spolkové zemi. Na základě prozatímních výsledků na škole se poté rodiče rozhodnou, na jakou školu by mělo dítě pokračovat. Veškeré povinné školství je bezplatné. Nabídka zahrnuje celodenní všeobecné vzdělání a odborné školy, jakož i odborovou přípravu v rámci systému Duales (duální systém). Duální systém je kombinace praxe v zavedené společnosti a školní docházky, kdy praxe je financována společností.

Terciální vzdělání

Terciální sektor obsahuje instituce vyššího vzdělání a další zařízení, nabízející studijní programy pro vstup do profesí pro studenty, kteří dokončili vyšší sekundární úroveň a získali vstupní kvalifikaci (University, Fachhochschule).

Zvláštní školy

Pro žáky s určitými studijními poruchami, kteří nejsou schopni navštěvovat běžnou školu, jsou zde Sonderschulen a Förderschulen. V roce 2009 je navštěvovalo méně než 5 % žáků. 20,1 % žáků v Německu má speciální vzdělávací potřeby. Toto číslo ovšem reflektuje všechny lehké poruchy, které však neomezují studenty natolik, že by museli opustit Grundschule.

Učitelé

Veškerý personál předškolních zařízení je vzděláván ve vyšším sekundárním stupni. Učitelé pro primární a sekundární školy jsou trénováni na univerzitách a musí projít státní zkouškou (běžně ve dvou předmětech a vyučovací nauce). Učitelé jsou zaměstnanci konkrétní spolkové země a jsou bráni jako státní úředníci. (National system overview on education systems in Europe, Germany)

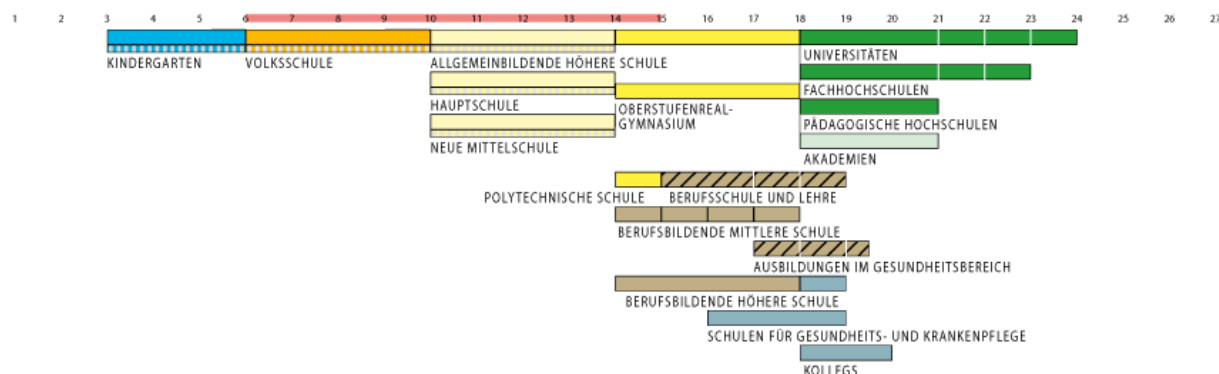
3.3.4 Rakousko

Kompetence v Rakousku jsou rozděleny mezi zemskou vládu a jednotlivé spolkové země. Na úrovni spolkových zemí jsou zákonodárnými orgány parlamenty jednotlivých zemí. Odpovědnost za plnění pak spočívá na jejich správních orgánech. V určitých věcech mají podle ústavy stejnou pravomoc jak vláda, tak spolkové země. Zatímco centrální vláda nařídí právní rámec, země právní předpisy zavádějí. Nicméně, veškerou odpovědnost za systém vzdělávání nese zemská vláda – tedy za veřejné i soukromé školy, výuka, mzdy a jistoty pro učitele. Federální ministerstvo školství, umění a kultury je hlavním správcem primárního a sekundárního vzdělávání a také spravuje univerzity, které vyučují pedagogiku. Ministerstvo pro výzkum a vývoj má nejvyšší dohled na univerzity aplikovaného výzkumu a ministerstvo hospodářství, rodiny a mládeže je nejvyšším dohledem pro učňovské školy.

Na začátku roku 2011 bylo v Rakousku 2 836 050 lidí ve věku 0-29 let (33 % populace). Ve školním roce 2009/2010 bylo 776 000 dětí s povinnou školní docházkou. Přibližně 80 % mladistvých mezi 15-19 lety a 34 % ve věku 20-24 let se

stále vzdělává. Přibližně 88 % žáků navštěvuje veřejné školy, které jsou na rozdíl od soukromých zdarma. Většina soukromých škol je zřízena katolickou církví.

Obrázek 14: Soustava rakouských škol

Zdroj: Eurypedia, 2012

Předškolní vzdělání

Od tří let mohou být děti v jeslích, pokud je místo. Také mají možnost jít do mateřské školy ve věku 3-6 let. V roce 2010/2011 bylo v předškolních zařízeních 90,7 % (217 709) dětí ve věku 3-5 let.

Povinné vzdělání

První 4 roky navštěvuje žák základní školu (Volksschule nebo Grundschule). Poté si může vybrat mezi několika možnostmi (Hauptshule, Neue Mittelschule, Volksschuloberstufe).

Sekundární vzdělání

Po osmé třídě mají žáci širokou škálu možností, kam pokračovat. V případě nesplnění přijímacích podmínek musí žák podstupovat přijímací test. I přes případný neúspěch v osmé třídě, mohou děti navštěvovat odborné školy, které mají mírnější přijímací podmínky.

Terciální vzdělání

Vyšší vzdělání je poskytováno na univerzitách (veřejných a soukromých), Fachhochschulen (nejblíže se dají přirovnat k českým vyšším odborným školám) a mnoha dalších akademiích či vysokých školách.

Zvláštní školy

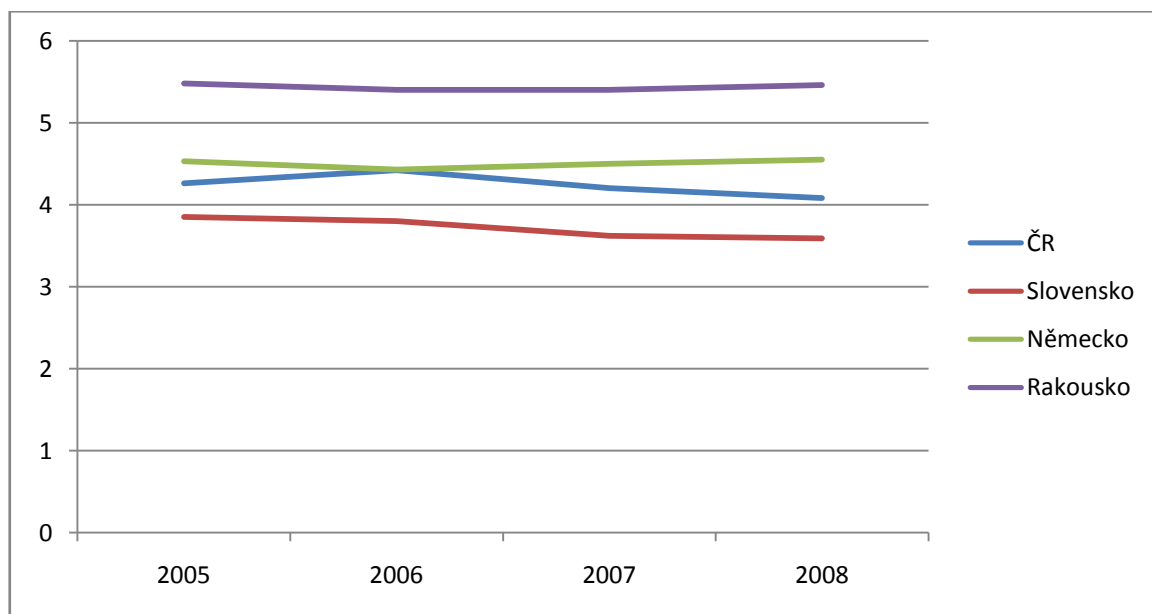
50 % žáků se speciálními vzdělávacími potřebami zůstává integrováno v „integračních třídách“, zatímco ostatní docházejí do speciálních škol. Speciální školy jsou rozděleny do primární úrovně I (2 roky), primární úrovně II (2 roky) a poté sekundární úrovně (4 roky). Také může být výuka prodloužena o rok na přípravu na odbornou činnost.

Učitelé

Učitelé v mateřské škole absolvují od 14-ti let pětiletý program, nebo dvouletý postsekundární kurs. Učitelé základních škol a celkově na primárním a nižším sekundárním stupni musí mít vysokoškolské vzdělání v pedagogice zakončené bakalářským titulem. Na dalších stupních je již potřeba magisterský titul z oboru. (National system overview on education systems in Europe, Austria)

3.3.5 Komparace výdajů na školství

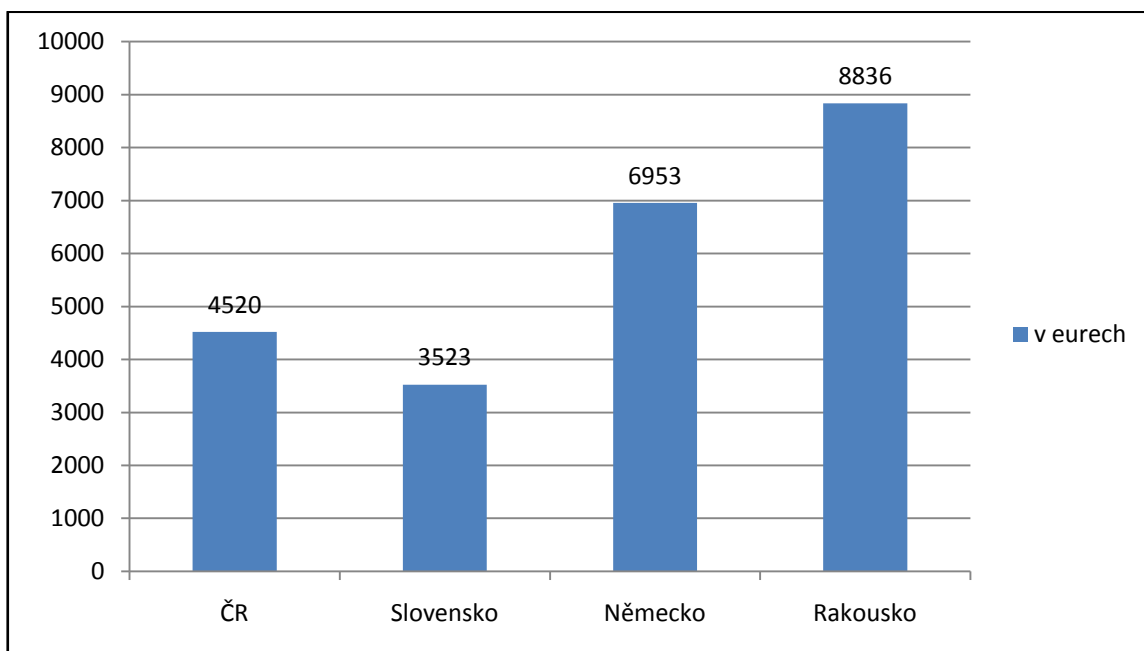
Obrázek 15: Komparace výdajů na školství v % HDP

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Na Obrázku 15 je opět patrný velký odstup Rakouska, které vynakládá skoro o 2 % více než Slovensko. Výdaje ČR a Slovenska mají trvale klesající tendenci. Data jsou pouze do roku 2008, dále Eurostat čísla neuvádí. Další porovnání nabídnou údaje z COFOG (Přílohy A-D) tabulky, ve které je vzdělání zahrnuto společně s výdaji na kulturu a náboženství.

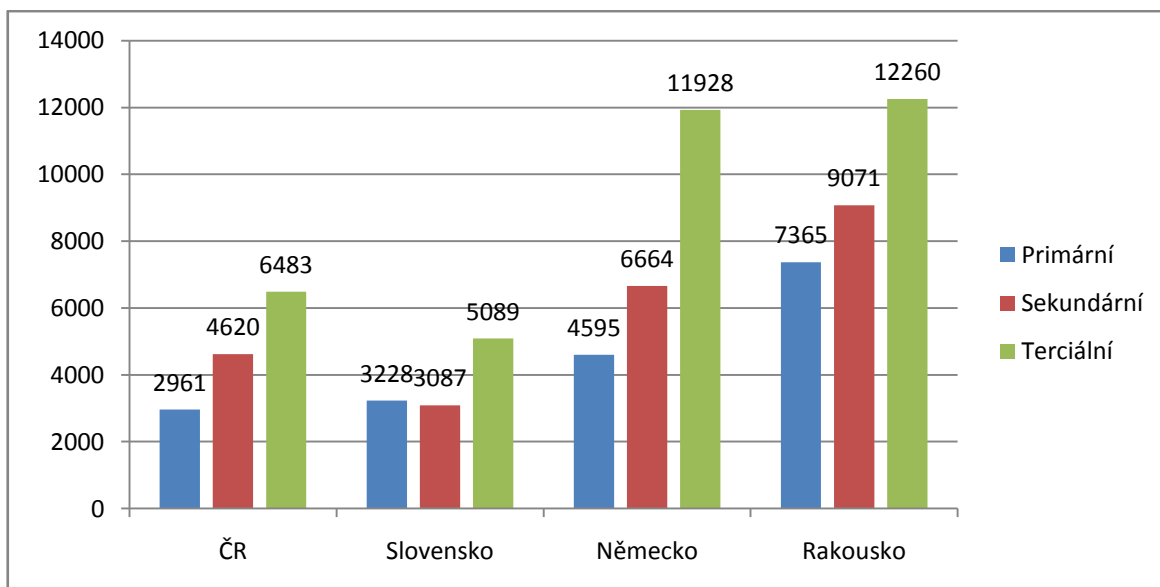
Obrázek 16: Výdaje na školství přepočítané na jednoho studenta v eurech (2008)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Můžeme sledovat enormní rozdíl ve výdajích připadajících na jednoho studenta. Slovensko vydá na jednoho studenta o více než polovinu méně peněz než Rakousko. Česká republika se také nemůže pyšnit štedrostí v tomto odvětví. Německo se drží nadstandardu a opět lehce zaostává za svým menším sousedem.

Obrázek 17: Komparace výdajů na jednoho studenta v jednotlivých sektorech v eurech (2008)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Na Obrázku 17 si můžeme všimnout výjimky, kdy slovenské rozpočty dotují překvapivě nejméně sekundární vzdělávací sektor. Přestože se zdá logické, že s rostoucím věkem rostou i náklady na pomůcky a celkové nároky při studiu. Slovensko na ně vynakládá méně, než na jednoho žáka primárního stupně vzdělání. (Key Data in education in europe, 2012)

3.4 SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

V této rozsáhlé části jsou analyzovány kompletní výdaje na sociální zabezpečení. Informace pocházejí především ze systému MISSOC, dokumentů Evropské komise a Eurostatu. Aby byly informace ověřené, vychází číselné hodnoty opět pouze ze statistik Eurostatu, které jsou často zveřejněny pouze do roku 2009. Dokumenty Evropské komise se totiž často liší v hodnotách, přičemž uvádějí za zdroj stejné statistiky Eurostatu, jako jsou použity zde.

3.4.1 Systémy sociálního zabezpečení v jednotlivých státech

3.4.1.1 Česká republika

Sociální zabezpečení v České republice se skládá z důchodového, nemocenského a zdravotního pojištění, státní politiky zaměstnanosti a systému dávek státní sociální podpory. Zdravotní pojištění je financováno zdravotními pojišťovnami a ostatní složky jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Pojistné je hrazeno zaměstnavatelem, zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými. Osoby výdělečně činné jsou povinny hradit zdravotní a důchodové pojištění a příspěvky na státní politiku zaměstnanosti. Nemocenské pojištění pak zaměstnanci a dobrovolně osoby samostatně výdělečně činné. Některé skupiny osob jsou také považovány za pojištěné (studenti, ženy na mateřské).

Pro každého s trvalým pobytem na území ČR nebo pracujícího pro zaměstnavatele působícího na území ČR) je zdravotní pojištění povinnost.

Pro celou oblast sociálního zabezpečení vypracovává předpisy (kromě zdravotního pojištění) Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). Česká správa sociálního zabezpečení (podřízená ministerstvu) činnost a výplatu spravuje. Tento úřad má na starosti nejenom výběr pojistného z důchodového a nemocenského pojištění a příspěvků na státní politiku zaměstnanosti. Má také na starosti výpočet a platbu dávek v nemoci, starobních důchodů a spravuje databáze pojištěných osob.

Nezaměstnanost

Okresní úřady práce, které působí v jednotlivých regionech, mají na starosti výplatu podpor v nezaměstnanosti, vedení evidence uchazečů o zaměstnání a podporu tvorby pracovních míst. Dále organizují programy zaměstnanosti.

Rodina

Úřady práce spravují i rodinné dávky a pohřebné. Shromažďují žádosti a nezbytné údaje, vedou evidenci žadatelů, rozhodují o dávkách a přijímají úřední rozhodnutí.

Sociální pomoc

Jedná se o jednorázové či opakované dávky, které jsou poskytovány orgány místní samosprávy a financovány ze státního rozpočtu. Dávky jsou určeny pořízení zvláštních pomůcek, úpravu bytu, zvláštní úpravy a provoz motorových vozidel či na individuální dopravu a krmivo pro vodícího psa.

Dávky v systému pomoci v hmotné nouzi jsou následující: příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc. Jsou určeny především osobám s nízkými příjmy nebo osobám, kterým se stala mimořádná událost. Všechny příspěvky a dávky jsou financovány ze státního rozpočtu (z daní).

Dlouhodobá péče není zajištěna pouze jedním systémem. Částečně je součástí systému zdravotní péče (Ministerstvo zdravotnictví) a částečně spadá do systému sociálních služeb, který má na starosti MPSV. (Europa.eu, 2012)

3.4.1.2 Slovensko

Slovenský systém sociálního zabezpečení je složen z nemocenského a sociálního pojištění, systému penzijního spoření a zahrnuje také státní sociální podporu pro rodiny a dávky sociální pomoci. Zaměstnanci, zaměstnavatelé, osoby samostatně výdělečně činné a stát financují zdravotní péči pomocí povinného pojistného. Za zdravotní péči je považována jakákoli věcná dávka, která se poskytuje v rámci povinné sociální ochrany a která nepatří do kategorie soukromé péče (péče, kterou pacient hradí svému lékaři). Věcné dávky jsou především léčebné pobyty, lékařské výkony, léky apod.

Slovenský systém sociálního pojištění zahrnuje:

- **nemocenské pojištění** (příjem v případě dočasné zdravotní neschopnosti, těhotenství nebo mateřství),

- **důchodové pojištění** zahrnující starobní spoření (penze a pozůstalostní důchody) a invalidní pojištění (zajišťuje příjem v případě ztráty schopnosti výkonu výdělečné činnosti)
- **pojištění pro případ pracovního úrazu** (pokrývá újmu na zdraví či úmrtí v důsledku pracovního úrazu)
- **pojištění pro případ ztráty zaměstnání**
- **záruční pojištění** (kryje případy, kdy zaměstnavatel není schopen dostát svým závazkům vůči zaměstnanci, včetně nedoplatků příspěvků na starobní pojištění)

Dávky sociálního zabezpečení spravuje Sociální pojišťovna, která je veřejným správním orgánem a právní předpisy spadají pod Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny. Sociální pojišťovna je však svrchovaným orgánem a nese veškerou odpovědnost za uvedené sociální dávky.

V systému dávek jsou peněžité dávky v nemoci, v invaliditě, pro pozůstalé, v nezaměstnanosti, rodinné, v mateřství, otcovské a také starobní důchody. (Europa.eu (Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení na Slovensku))

3.4.1.3 Německo

V Německu existuje pět druhů pojištění. Je to nemocenské pojištění, pojištění pro případ odkázanosti na dlouhodobou péči, důchodové pojištění, úrazové pojištění a pojištění pro případ ztráty zaměstnání. Až na několik výjimek podléhají všichni pracovníci povinnému pojištění. Mimo těchto pojištění existuje ještě státní sociální podpora, minimální dávky pro uchazeče o zaměstnání, podpora ve stáří, podpora v případě snížené výdělečné schopnosti a rodinné dávky a příspěvky na bydlení.

Systém sociálního zabezpečení je financován z daní a příspěvků na státní pojištění, které odvádí zaměstnavatelé a zaměstnanci. (Europa.eu, 2012)

3.4.1.4 Rakousko

Sociální pojištění v Rakousku zahrnuje úrazové a zdravotní pojištění, důchodové pojištění a pojištění pro případ nezaměstnanosti. Svou pojišťovnu si nemůžete zvolit. V oblasti sociálního pojištění existuje rozdělení podle území a oboru vaší činnosti. Také není pojištění podmíněno pobytem, ale pouze zaměstnáním v Rakousku.

Všechny pojišťovny jsou členy Hlavního svazu rakouských sociálních pojišťoven. Svaz má komplexní pravomoci a zastupuje veškeré zájmy v oblasti sociálního pojištění. V Rakousku působí 22 sociálních a 19 zdravotních pojišťoven, 5 institucí důchodového pojištění a 4 úrazové pojišťovny. Dohled nad systémem zdravotního a úrazového pojištění má federální ministerstvo zdravotnictví. Nemocniční péči ve spolkových zemích spravují fondy zdravotního pojištění a nahrazují tak pojišťovny. Na důchodový systém dohlíží spolkové ministerstvo práce, sociálních věcí a ochrany spotřebitele. Rodinné dávky spravuje spolkové ministerstvo hospodářství, rodiny a mládeže prostřednictvím finančním úřadů. Spolu s institucemi nemocenského pojištění také spravuje příspěvky na dítě.

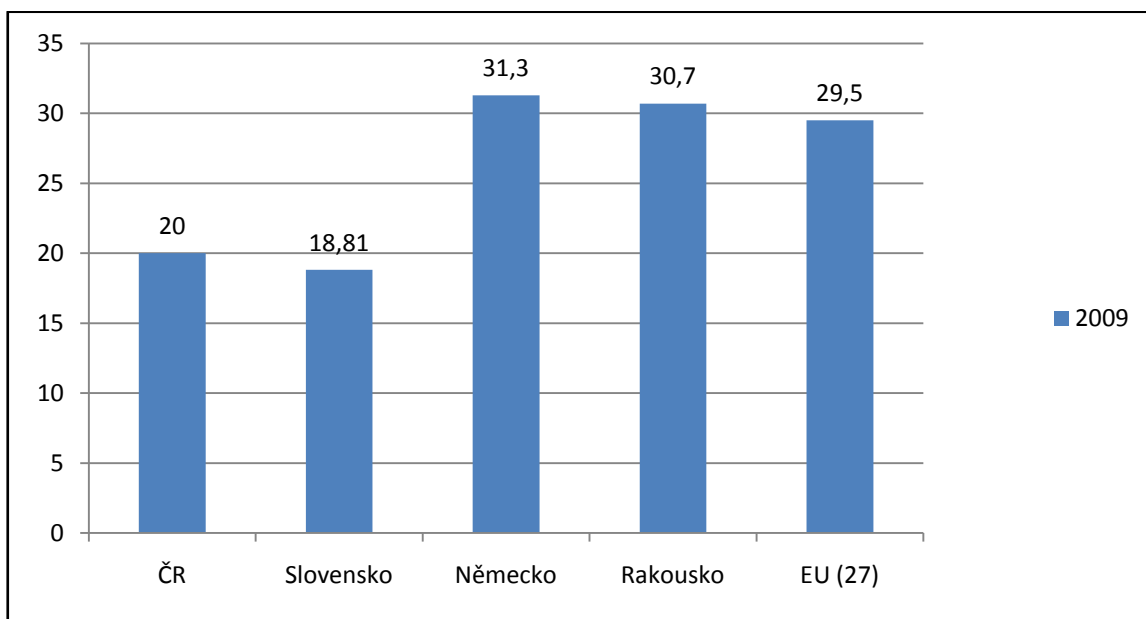
Kromě sociálního pojištění existuje také systém sociální pomoci, který je spravován správními obvodními orgány a městskými úřady. (Europa.eu, 2012)

3.4.2 Rozdělení sociálního zabezpečení

Sociální zabezpečení se dělí na následující funkce:

- **onemocnění, zdravotní neschopnost** (finanční a jiná podpora plynoucí z onemocnění, ochrana lidí bez ohledu na původ onemocnění)
- **Zdravotní postižení** (podpora lidí se zdravotním postižením bez nákladů na zdravotní péči)
- **stáří** (důchody a další výdaje spojené s podporou starých lidí, bez nákladů na zdravotní péči)
- **pozůstalí** (důchody a jiné dávky spojené s úmrtím členů rodiny)
- **rodina, děti** (dávky a podpora spojená s těhotenstvím, porodem, adoptí a vychovávání dítěte, bez započítání zdravotní péče)
- **nezaměstnanost** (dávky spojené s nezaměstnaností)
- **bydlení** (podpora zaměřená na zajištění základního bydlení obyvatel)
- **sociální vyloučení** (veškeré další výdaje, kromě zdravotní péče, které nejsou spojeny s žádnou předchozí funkcí a pomáhají v boji proti sociálnímu vyloučení). (Europeansocialstatistics, Socialprotection, Expenditure and receipts, Data 1997-2005)

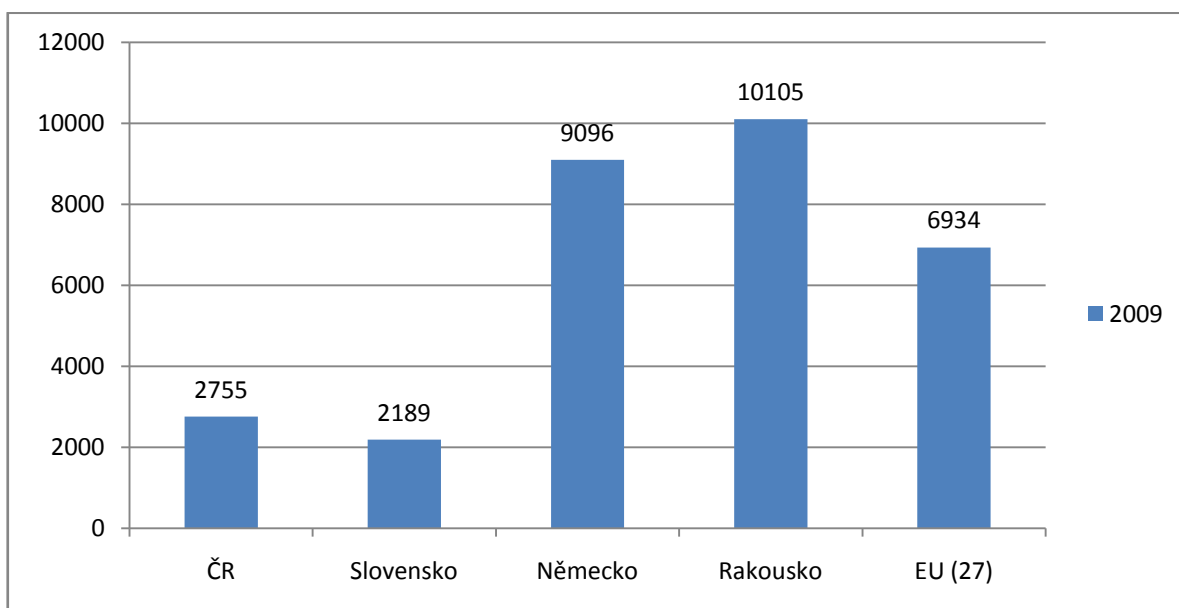
Obrázek 18: Výdaje na sociální zabezpečení v % HDP (2009)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu 2012

Obrázek 18 ukazuje nepoměrně vyšší sociální výdaje v Německu a Rakousku a to nejen nominálně, ale i v poměru k HDP. Poukazuje to na mnohem silnější, ale také mnohem více zatížený sociální systém. Je také patrné, jak moc zaostává sociální systém ČR a Slovenska za průměrem EU. Důležité je, že zde použité rozdělení sociálního zabezpečení není zcela totožné s obecným COFOG rozdělením a proto nekoresponduje s hodnotami COFOG tabulek, které jsou v příloze.

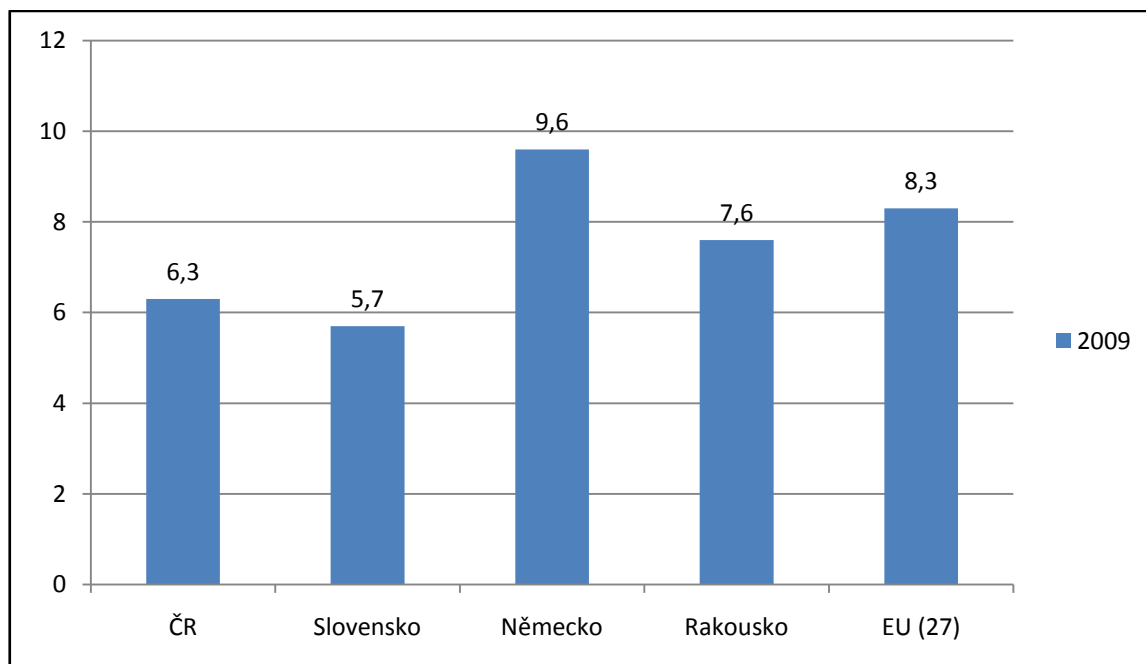
Obrázek 19: Výdaje na sociální zabezpečení na jednoho obyvatele v eurech (2009)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

3.4.3 Onemocnění, zdravotní neschopnost

Obrázek 20: Výdaje na zdravotní neschopnost v % HDP (2009)

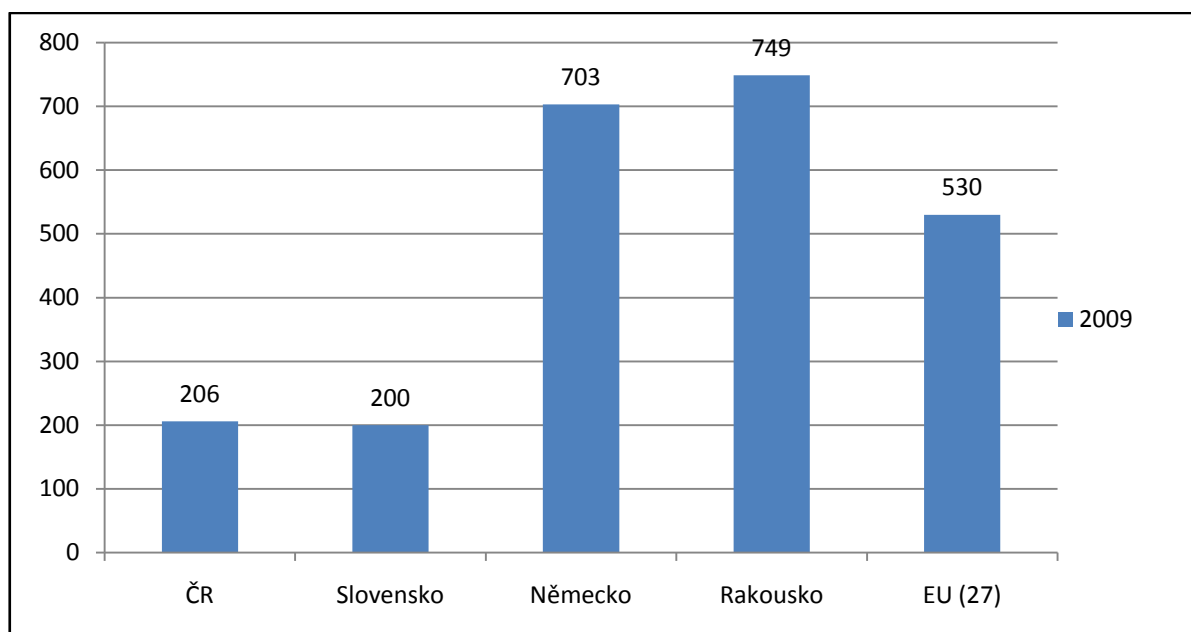

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Výdaje spojené se zdravotní neschopností obyvatel (dlouhodobá i krátkodobá onemocnění) jsou ve vybraných zemích velmi výrazně odlišné. V roce 2009 mělo v EU průměrně 31,3 % obyvatel trvalé zdravotní problémy a onemocnění. Česká republika, Rakousko a Slovensko se pohybovaly těsně okolo tohoto průměru, ovšem v Německu bylo nemocných plných 36 % obyvatel. Tento fakt vysvětluje nejvyšší náklady na tento typ veřejných výdajů v poměru k HDP (viz Obrázek 20). (Eurostat)

3.4.4 Zdravotně postižení

Obrázek 21: Výdaje na zdravotně postižené v eurech na jednoho obyvatele

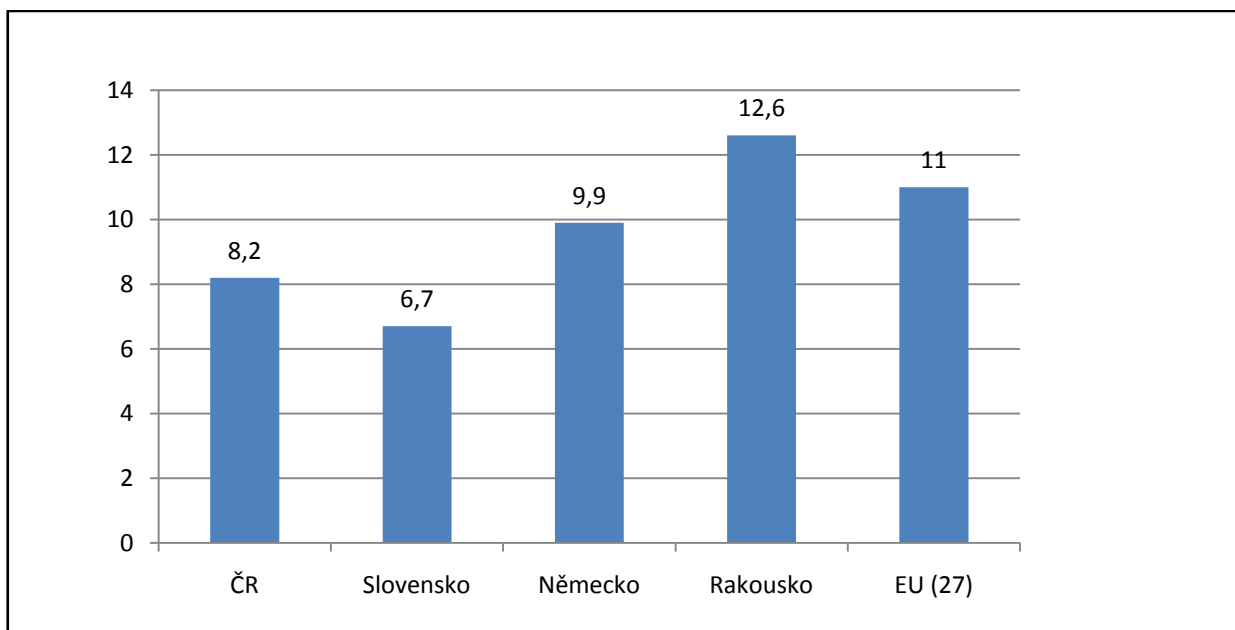

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Výdaje na zdravotně postižené jsou enormně rozdílné. Je vidět velký nedostatek českého a slovenského sociálního systému. I přes relativně stejná procenta lidí se zdravotními postiženími v jednotlivých zemích a také rozdílnou kupní sílu obyvatel, jsou zdravotně znevýhodnění lidé v mnohem lepší péči v Německu a Rakousku. Výdaj v procentech HDP není uveden, protože se jedná o velmi malá procenta. Německo vydává nejvíce (2,42 %) a nejméně ČR (1,5 %). (Eurostat)

3.4.5 Stáří a důchody

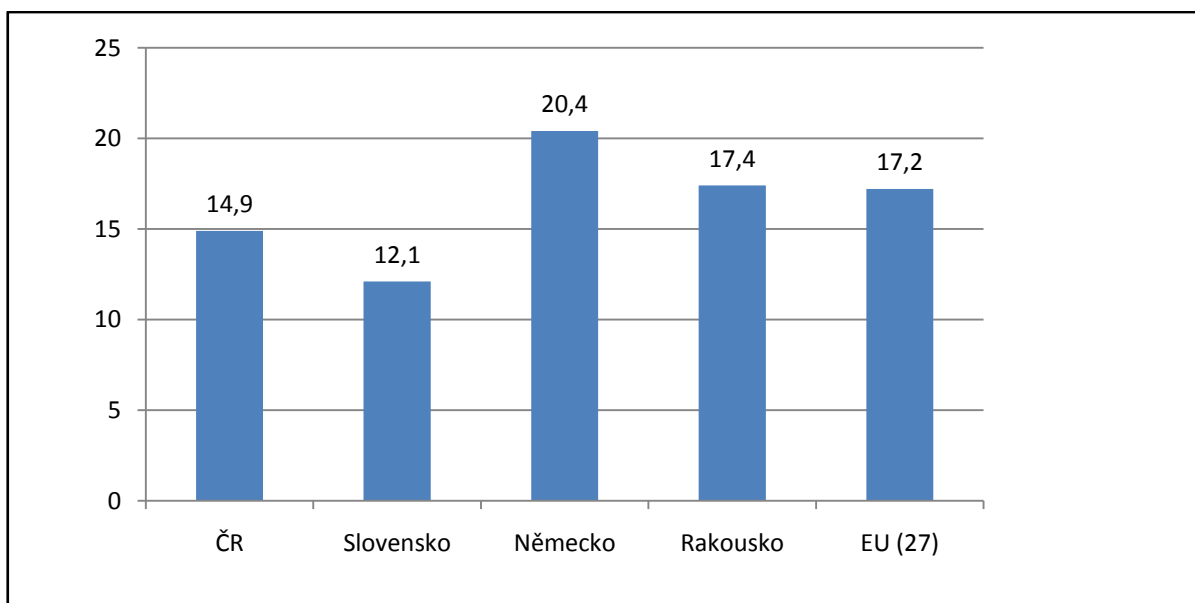
Obrázek 22: Výdaje spojené s péčí o staré lidi v % HDP (2009)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Na Obrázku 22 si můžeme všimnout, že Rakousko vydává skoro o 3 % více ze svého HDP než Německo.

Obrázek 23: Procento obyvatel starších 65 let (2009)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Opačný jev ale nastává při porovnání množství lidí v důchodovém věku. V Německu je o 3 % více obyvatel, kteří pobírají penze. Opět se zde dokazuje štedrost rakouského

sociálního systému. Také si můžeme všimnout relativně mladé populace na Slovensku a v ČR.

3.4.6 Pozůstalí

Pozůstalostní důchody jsou opět velmi malým výdajem, a proto nejsou uvedeny grafem. Nejvíce na ně (v poměru k HDP) vydává Německo (2,1 %), pak následuje Rakousko (2 %), Slovensko (0,9 %) a poslední ČR (0,7 %). Evropský průměr je na 1,7 %. (Eurostat)

3.4.7 Rodina, děti

Stejná situace se opakuje i u výdajů na rodinné záležitosti a děti. Tedy přídavky na děti a všemožné rodinné dávky. Opět nejvyšším výdaj má Německo (3,1 %), pak Rakousko (3 %), Slovensko (1,6 %) a ČR (1,4 %). Průměr 27 zemí EU je 2,2 %. (Eurostat)

3.4.8 Nezaměstnanost

Statistiky Eurostatu uvádějí oficiální míru nezaměstnanosti do roku 2011, ale výdaje na dávky v této sféře uvádějí pouze do roku 2009.

Tabulka 2: Míra nezaměstnanosti a výdaje na dávky v nezaměstnanosti (2009)

Země	Nezaměstnanost v %	Výdaje v % HDP
Česká republika	6,7	0,39
Slovensko	12	0,27
Německo	7,8	1,05
Rakousko	4,8	0,78

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

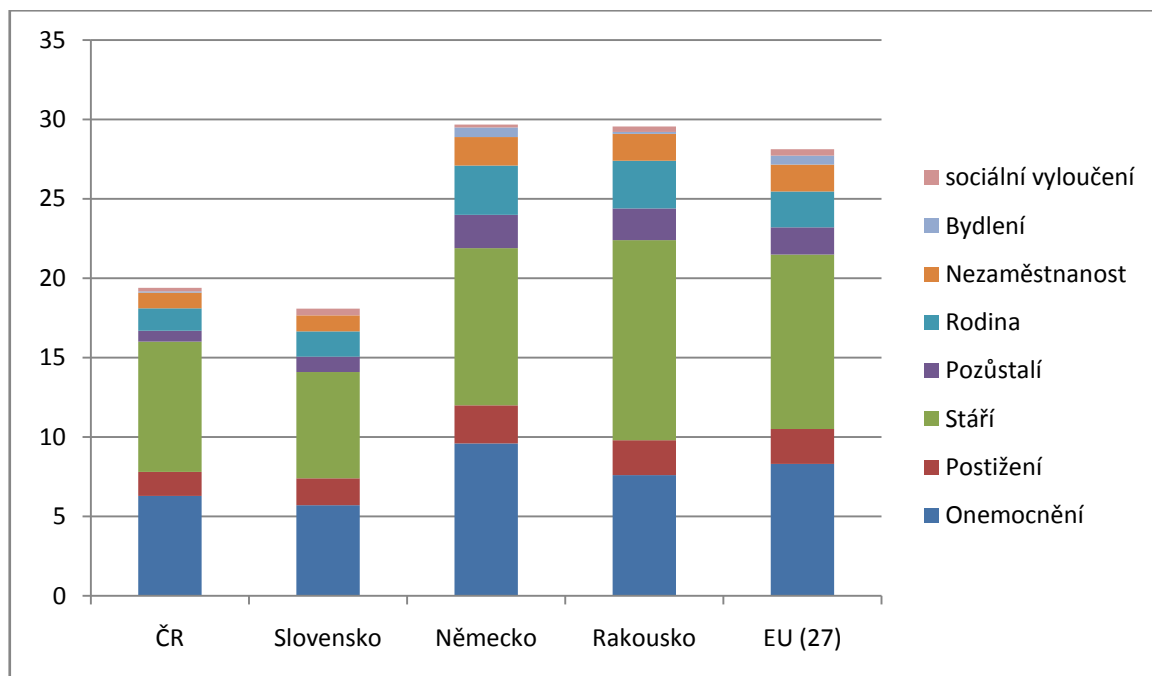
Podle Tabulky 2 je evidentní, že i přes mnohem vyšší nezaměstnanost si Slovensko nemůže dovolit vynaložit více prostředků na výplatu dávek v nezaměstnanosti. Rakousko je opět o řád dále a v porovnání s ČR vydává velmi vysoké výdaje i při nízké nezaměstnanosti. Další důkaz štedrosti Rakouského sociálního systému a silného hospodářství. Nezaměstnanost 4,8% je velmi nízká a blíží se k hranici přirozené nezaměstnanosti, o to zajímavější, že rok 2009 byl pro většinu Evropských zemí rokem zotavování, kdy nezaměstnanost pouze stagnovala.

3.4.9 Bydlení a sociální vyloučení

Výdaje na bydlení a dávky v tomto odvětví jsou natolik zanedbatelné, že jejich srovnávání nemá žádnou reálnou hodnotu. Proto také například Slovensko údaje od roku 2004 údaje vůbec neuvádí. Všechny výdaje ve srovnání s HDP jsou pod 1 % (v ČR dokonce pouze 0,07 %). Nominálně pouze Německo poskytuje nezanedbatelnou částku - průměrně 187,6 euro na jednoho obyvatele. Ostatní výdaje na boj proti sociálnímu vyloučení jsou zanedbatelné. Sem se počítají všemožné programy a projekty proti sociální nerovnosti a jiné speciální dávky, které nezapadají do žádného jiného odvětví. V poměru k HDP poskytuje nejvíce Slovensko (0,42 %), ale nominálně vynakládá pouze 49,9 euro na hlavu. Rakousko zatím vydává pouze 0,33 % HDP, ale to se rovná 111 euro na hlavu. Opačný nastává u nejnižších hodnot. Německo vydává 0,18 % HDP, ale 52,2 euro na hlavu. ČR vydává sice vyšší hodnotu (0,23 %), ale jedná se jen o 31,8 % na obyvatele. (Eurostat)

3.4.10 Rozdělení výdajů na sociální zabezpečení

Obrázek 24: Poměr jednotlivých výdajů na celkovém sociálním zabezpečení v %HDP(2009)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Obrázek 24 nám nejnázorněji ukazuje, jakým způsobem jsou distribuovány prostředky na sociální zabezpečení. Evidentní je, že všechny čtyři systémy sociálního zabezpečení jsou si velmi podobné a liší se jen v malých hodnotách.

3.5 EKONOMICKÉ ZÁLEŽITOSTI

Do této sekce spadají výdaje na zemědělství, lesnictví, lov a rybolov, těžbu, dopravu, energetiku a komunikace. Také výzkum a vývoj v těchto oblastech a veškeré další výdaje s tím spojené.

Výdaje na ekonomické záležitosti v milionech euro v roce 2009: ČR – 10 593, Slovensko – 3 278, Německo – 92 670, Rakousko – 14 963. Tyto hodnoty ukazují, že ČR se v těchto oblastech angažuje vysokými výdaji a investicemi skoro na úrovni Rakouska. (Eurostat)

Tabulka 3: Výdaje na ekonomické záležitosti v poměru k HDP v % (2009)

Česká Republika	7,5
Slovensko	5,2
Německo	5,4
Rakousko	5,4

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Je znatelné, že tento typ výdajů se dá považovat za velmi stabilní. Vysoké investice do infrastruktury, energetiky a dalších oblastí si státy, pohybující se na hranici recese, nemohou dovolit.

3.6 OBRANA

Výdaje na obranu jsou ve všech sledovaných státech velmi nízké a stabilní. Může za to především relativní klid na celosvětové i domácí scéně. Ve střední a západní Evropě nedošlo od druhé světové války k válečnému konfliktu a od pádu Berlínské zdi trvá pravděpodobně nejklidnější období v dějinách.

Výdaje všech států se pohybují kolem 1 % HDP a za poslední dekádu se nijak významně nezměnily. Pro srovnání budou důležitější výdaje nominální.

Tabulka 4: Výdaje na obranu v milionech euro (2009)

	Celkové	Z toho na armádu
Česká republika	1 510	1 288
Slovensko	942	neuvedeno
Německo	25 890	22 740
Rakousko	2 236	2 066

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Je zřejmé, že výdaje odpovídají přibližně rozloze a ekonomické síle jednotlivých států.

3.7 VEŘEJNÝ POŘÁDEK A BEZPEČNOST

Celkové výdaje se pohybují kolem 2 % HDP u všech čtyř zemí. Slovensko opět neposkytuje přesnější údaje, proto jsou zveřejněny pouze celkové výdaje na tuto sféru.

Tabulka 5: Výdaje na veřejný pořádek a bezpečnost v milionech euro (2009)

	Celkové	Policie	Požární ochrana	Soudy	Věznice
ČR	2 062	1 543	401	477	284
Slovensko	1 512	neuvedeno	neuvedeno	neuvedeno	
Německo	38 400	18 120	5 420	10 110	2 470
Rakousko	4 298	2 261	528	859	385

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Slovensko (stejně jako další menší země EU) na Eurostatu neuvádí přesná čísla u nevýznamných výdajů. Často jsou hodnoty označeny také jako neověřené a proto je lepší je neuvádět vůbec.

3.8 VŠEOBECNÉ VEŘEJNÉ SLUŽBY

Tato sekce obsahuje výdaje na fungování výkonných a legislativních orgánů, finančních a daňových záležitostí, zahraniční ekonomickou pomoc, základní výzkum a všeobecné služby, obecné transfery mezi různými úrovněmi veřejné správy a veřejné dluhové transakce.

Tabulka 6: Výdaje na všeobecné veřejné služby (2009)

	V milionech euro	V % HDP
ČR	6 771	4,8
Slovensko	3 416	5,4
Německo	147 380	6,2
Rakousko	19 058	6,9

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Vyspělá ekonomika Německa odesílá 3 750 mil. euro (0,2 % HDP) jako zahraniční pomoc. Ovšem největším výdajem jsou náklady spojené s veřejným dluhem (Německo 2,8 % HDP, ČR 1,4 % HDP a Rakousko 2,9 % HDP). (Eurostat)

3.9 OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A BYDLENÍ

Oba tyto výdaje jsou velmi malé v poměru k HDP. Jak ve vybraných státech, tak i průměrně v Evropské unii, nepřekračují výdaje na ochranu životního prostředí nebo výdaje na zajištění bydlení rozmezí 0,5 – 1 % HDP.

Do výdajů na ochranu životního prostředí se započítávají náklady na řešení problémů se znečištěním prostředí, ovzduší a vody, odpadní voda a odpad celkově, ochrana krajiny a přirozeného přírodního prostředí. Také se sem započítává výzkum a vývoj spojený s ochranou životního prostředí.

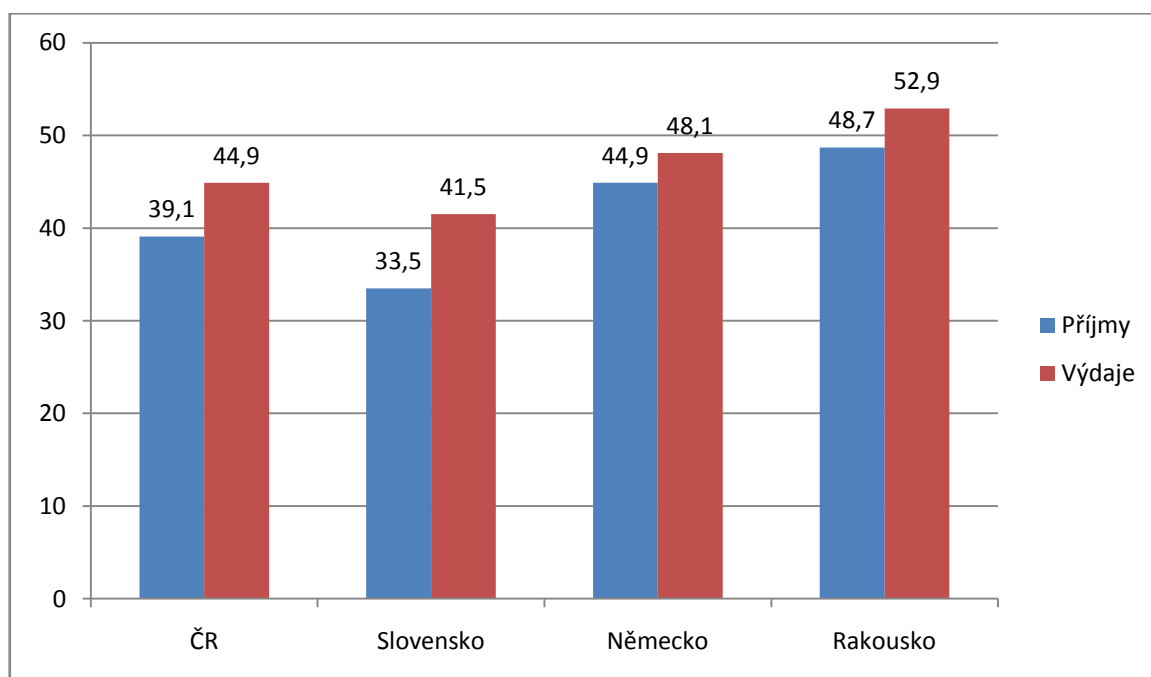
Do výdajů na zajištění bydlení pak patří rozvoj obcí a sídlišť. Zajišťování zdrojů vody a management vodních zdrojů, veřejné osvětlení a další správní náklady s tím spojené.

Zajímavostí může být, že i přes určitou absurditu tohoto čísla, dosahovaly náklady na provozování veřejného osvětlení v ČR v roce 2009 celých 0,1% HDP. (Eurostat)

4 POROVNÁNÍ VEŘEJNÝCH PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ

Výdaje porovnané s HDP a přepočítané na jednoho obyvatele ukazují rozdílnost mezi jednotlivými státy a také poměr, ve kterém jsou jednotlivé složky veřejných výdajů zastoupeny. V této části budou ale výdaje centrálních vlád srovnány s příjmy. Díky tomu bude možné odhadovat, zda existují nějaké rezervy nebo zda naopak jsou veřejné výdaje přebujelé.

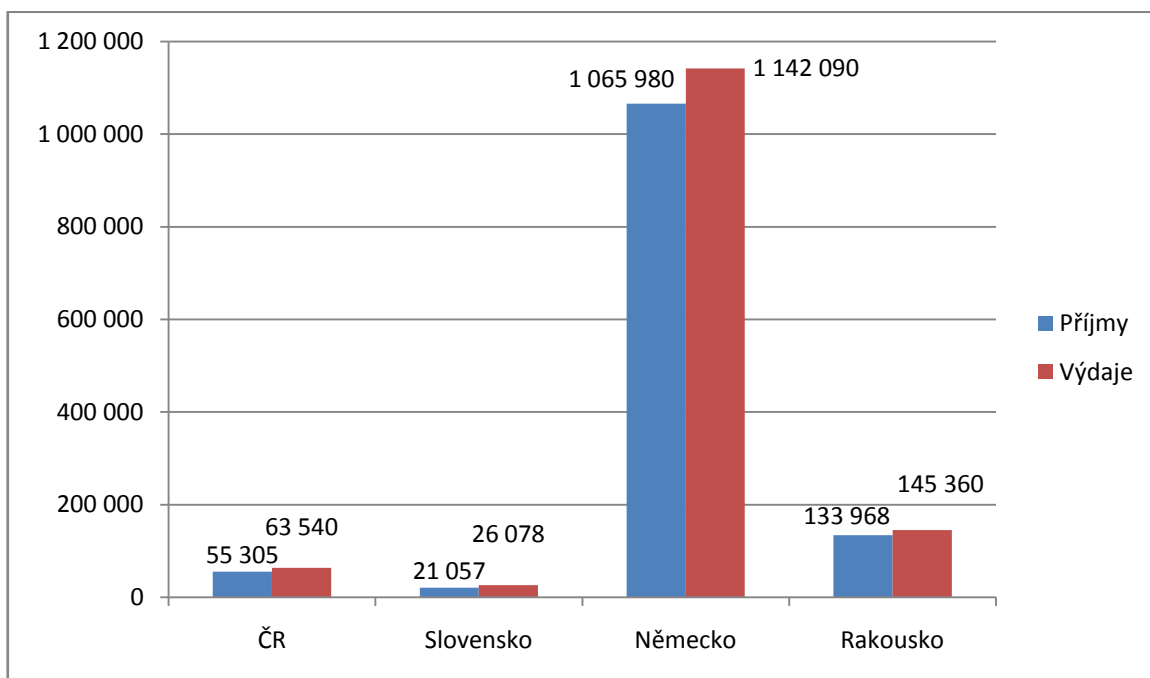
Obrázek 25: Příjmy a výdaje vlády v % HDP (2009)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Vidíme jasně, že vybrané země vydávají mnohem více prostředků, než přijímají. Což je samozřejmě příčinou nynějších rozpočtových problémů některých zemí EU a také tématem každého jednání Unie v posledních několika letech.

Obrázek 26: Příjmy a výdaje vlády v milionech euro (2009)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Obrázek 26 pravděpodobně nejpůsobivěji zdůrazní rozdílnost všech ekonomik. Nejenom naprosto neoddiskutovatelnou vedoucí úlohu Německa v EU, ale také velký náskok Rakouska před ČR. Také můžeme jasně vidět velikost deficitů národních rozpočtů. (Eurostat)

4.1 EVROPA 2020

Evropská komise vytvořila strategický plán pro posílení pozice EU na mezinárodním jevišti a nastolení stabilního hospodářského růstu. Tato strategie předkládá tři vzájemně se posilující priority:

- inteligentní růst
- udržitelný růst
- růst podporující začlenění (podpora ekonomiky s vysokou zaměstnaností, jež se vyznačuje sociální a územní soudržností)

Unie stanovila úroveň, které by chtěla dosáhnout v roce 2020.

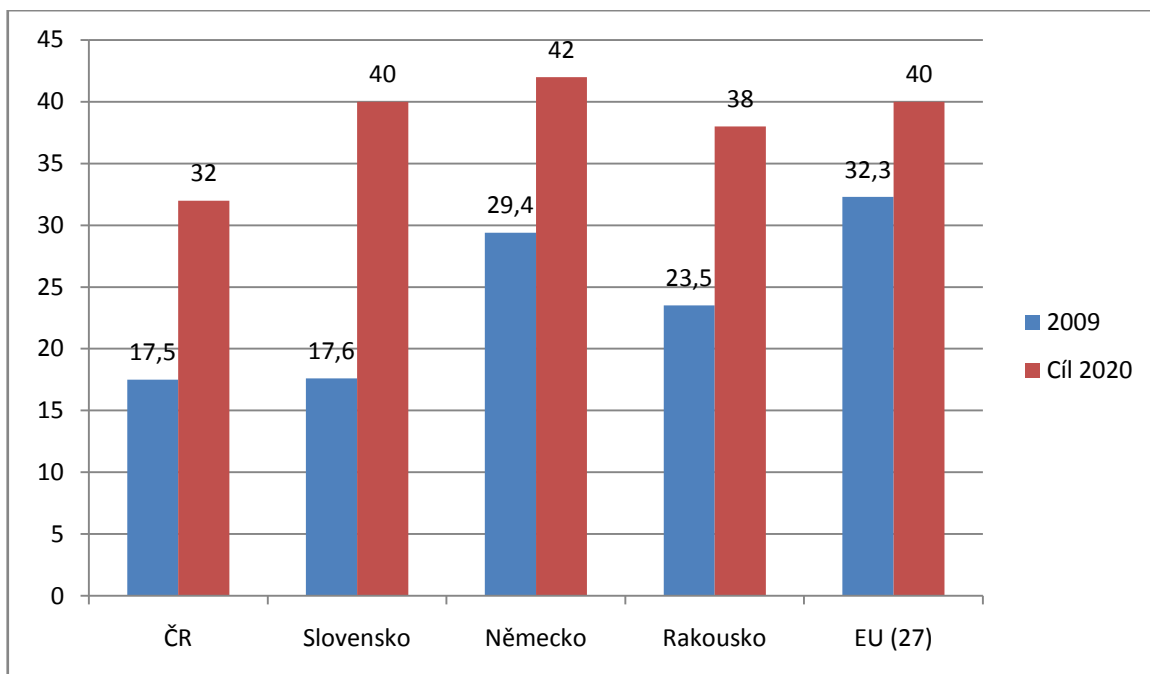
K dosažení těchto priorit byly Komisí stanoveny následující cíle EU:

- 75% obyvatel ve věku 20 až 64 let bude zaměstnáno
- 3% HDP Evropské unie bude investováno na výzkum a vývoj
- V případě příznivých podmínek, dosažení snížení emisí o 30%
- Podíl dětí, které předčasně ukončí školní docházku, by se měl dostat pod 10%.
- Alespoň 40% mladší generace by mělo dokončit terciální úroveň vzdělání
- Pokles osob ohrožených chudobou by měl klenout o 20 milionů

(Sdělení komise, Evropa 2020)

Tato strategie bude mít také značný dopad na velikost a strukturu veřejných výdajů. Přímý vliv budou mít požadavky jako investování 3% HDP do výzkumu a vývoje, také změna procenta lidí s terciálním stupněm vzdělání a zmenšení podílu nevyučených dětí. Velkou výzvou pro systémy sociálního zabezpečení je snížení počtu lidí ohrožených chudobou o 30 milionů.

Obrázek 27: Srovnání procent obyvatel (30-34 let) s terciálním vzděláním a plánu podle strategie Evropa 2020

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Na obrázku 27 jsou znázorněny cíle, stanovené Evropskou komisí pro vybrané státy. Největší postup je očekáván od Slovenska, které by mělo do roku 2020 vzdělat více než dvojnásobek lidí, kterým v té době bude mezi 30-34 lety.

Co se týká cíle snížit podíl dětí, které **předčasně ukončí školní docházku pod 10%**, tak zde dochází k zajímavému jevu.

Tabulka 7: Procento dětím které předčasně ukončí školní docházku (2009)

ČR	5,4
Slovensko	4,9
Německo	11,1
Rakousko	8,7
Průměr EU (27)	14,4

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Česká republika a Slovensko mají nejnižší hodnoty předčasně ukončené školní docházky v celé EU a na rozdíl od většiny ostatních států se s tímto problémem nemusejí potýkat.

Cíl zajistit 3% HDP Evropské unie na výzkum a vývoj se zdá být v této době, kdy jsou neustále veřejné výdaje snižovány, nesplnitelný. I přesto se však některé země cíli blíží.

Tabulka 8: Výdaje na výzkum a vývoj v % HDP (2009)

ČR	1,48
Slovensko	0,49
Německo	2,82
Rakousko	2,72

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

V hodnotách je značný rozdíl mezi postsocialistickými zeměmi a zeměmi dlouhodobě tržně orientovanými. Věda a výzkum jsou zárukou budoucího hospodářského růstu a

ČR a Slovensko by v této oblasti měly rozhodně více investovat, pokud se chtějí stát konkurenceschopnými na globalizovaném trhu.

Dalším cílem, který určitým způsobem ovlivňuje velikost veřejných výdajů je **zaměstnanost populace ve věku 20-64 let.**

Průměr EU (27) v roce 2009 činil 69 % zaměstnaných obyvatel v tomto věkovém rozmezí. Cíl je stanoven na 75 %.

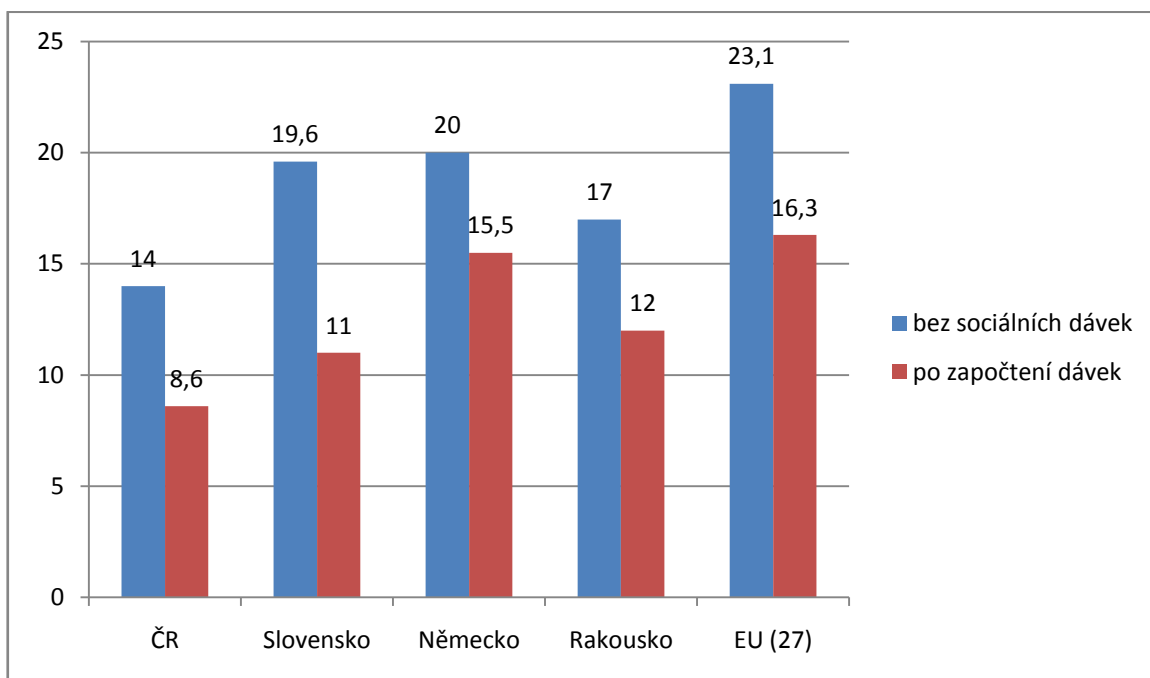
Česká republika se drží těsně okolo tohoto průměru (70,9 %) a její individuální plán je 75 % v roce 2020. Slovenské hodnoty mají klesající tendenci a v roce 2009 nabyly hodnoty 68,8 % s cílem 72 %. Rakousko s Německem jsou na tom podstatně lépe. Rakouská zaměstnanost se drží okolo 75 % (74,7 % v roce 2009) a její plán činí 77 %. Německo obdobně (74,2 %) a také s plánem v 77 % v roce 2020. (Eurostat)

Posledním cílem, jehož splnění významně ovlivní veřejné výdaje, je **snížení počtu lidí na hranici chudoby o 20 milionů.**

Tento problém se dá řešit minimálně dvěma způsoby. První je zvýšení sociálních dávek pro lidi na hranici chudoby a v podstatě umělé ovlivnění tohoto ukazatele, za cenu výrazně rostoucích sociálních nákladů. Druhý způsob je podpora zaměstnanosti, vzdělávání a rekvalifikace, při které se větší část obyvatelstva zapojí do pracovního procesu. Veřejné výdaje se nejenom nezvýší, ale dokonce sníží, protože část obyvatelstva přestane být závislá na sociálních dávkách. Tato činnost také povede k růstu HDP a celkově lepší hospodářské a sociální situaci.

Podíl lidí na hranici chudoby rozdělíme na podíl takových lidí bez sociálních dávek a poté včetně. (Eurostat)

Obrázek 28: Procento populace na hranici chudoby (2009)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Eurostatu, 2012

Viditelný úspěch českého sociálního systému dávek (Obrázek 28) evidentně eliminuje hrozbu chudoby z velké části. Již fakt, že na hranici chudoby se pohybuje nejméně lidí z vybraných zemí a o skoro 10 % méně lidí než je průměr EU, je velmi potěšující. Překvapivě nejvíce se s chudobou musí potýkat Německo.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo rozdělit a porovnat veřejné výdaje vybraných zemí Evropské unie. Dílčím cílem poté bylo promítnutí stavu veřejných výdajů do kontextu evropské politiky a jejích plánů. Porovnávány byly především údaje z roku 2009, které už jsou ve statistikách Eurostatu takřka všechny doplněny. V první kapitole byly veřejné výdaje rozebrány z hlediska teorie. Kapitola druhá seznámila se základními aspekty vybraných zemí a jejich důležitými makroekonomickými ukazateli. V praktické části byly nejprve podrobně rozebrány výdaje na vzdělání, zdravotnictví a sociální zabezpečení, zmíněna zdravotnická strategie EU, jednotlivé školské systémy vybraných zemí a podrobně rozebrány výdaje na sociální zabezpečení. Dále byly porovnány ostatní méně významné výdaje. Ve čtvrté kapitole byly celkové výdaje porovnány příjmy a výdaje jako celek a následně rozebrán strategický plán Evropa 2020.

Práce jako celek přináší neobvyklý pohled a porovnání těchto čtyř zemí. Díky postupné analýze se pomalu odkrývá fakt, že Německo a Rakousko jsou mnohem vyspělejší státy. Ačkoli struktura veřejných výdajů je v analyzovaných státech takřka stejná a poměrově se nijak výrazně neliší, rozdíly v nominálních hodnotách jednotlivých výdajů jsou naprosto propastné.

Alarmující je hospodářský náskok Rakouska před Českou republikou. Tyto země se totiž dají považovat za srovnatelné. Rakousko má více než dvojnásobné výdaje a skoro trojnásobné příjmy veřejných rozpočtů, ačkoli je demograficky i geograficky velmi podobné České republice. Jednoznačně to dokazuje, jak těžce na hospodářství ČR působilo 40 let centrálního plánování a socialistického řízení země.

Další zajímavý pohled nabízí srovnání veřejných výdajů Slovenska a ČR. Ve všech směrech je Slovensko pozadu za ČR, ačkoli v některých jen nepatrně. Dalo by se konstatovat, že se zde promítá společná historie v Rakousku-Uhersku, kdy bylo slovenské území spíše méně vyspělým a velké investice směřovaly především do Čech.

Německo se ukazuje jako stát s velmi rozsáhlým a komplexním systémem veřejných výdajů. V této práci dokazuje, proč je lídrem evropského hospodářství a že si může dovolit velmi vysoké výdaje (i v přepočtu na jednoho obyvatele). Ve srovnání s Rakouskem však rozhodně nevyčnívá. Rakouské výdaje a sociální systém nabízí naprosto nevídanou štědrost. V přepočtu na obyvatele vydává většinou nejvíce, případně na úrovni Německa.

Velmi důležitým poznatkem je, že všechny státy pracují s každoročním deficitem státního rozpočtu. V roce 2009 doznívala první vlna hospodářské recese a veřejné výdaje to nijak neovlivnilo. Politická rozhodnutí přicházejí velmi pomalu, je rok 2012 a stále nevidíme výrazné omezení výdajů. V dnešní době, kdy média a všechny zájmové skupiny s napětím sledují reakce finančních trhů na jednotlivá politická rozhodnutí, bychom naivně očekávali rychlé jednání a okamžitou reakci na makroekonomické změny v národních hospodářstvích. Místo toho ale stále čekáme na rozhodnutí, která měla přijít už před několika lety. Nynější systém totiž stále řídí lidský faktor a ten jen velmi těžko může zavádět racionální opatření. Proč? Protože racionální opatření stále znamenají konec politické kariéry.

5 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1: Počet zdravotního personálu bez zdravotních sester a ošetřovatelů (2009)

Tabulka 2: Míra nezaměstnanosti a výdaje na dávky v nezaměstnanosti (2009)

Tabulka 3: Výdaje na ekonomické záležitosti v poměru k HDP v % (2009)

Tabulka 4: Výdaje na obranu v milionech euro (2009)

Tabulka 5: Výdaje na veřejný pořádek a bezpečnost v milionech euro (2009)

Tabulka 6: Výdaje na všeobecné veřejné služby (2009)

Tabulka 7: Procento dětí které předčasně ukončí školní docházku (2009)

Tabulka 8: Výdaje na výzkum a vývoj v % HDP (2009)

6 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Poměr jednotlivých odvětví hospodářství

Obrázek 2: Vývoj růstu HDP ve vybraných zemích

Obrázek 3: Vývoj HDP na hlavu ve vybraných zemích

Obrázek 4: Vývoj míry nezaměstnanosti ve vybraných zemích

Obrázek 5: Velikost státního dluhu v % HDP

Obrázek 6: Vývoj velikosti celkových vládních výdajů v % HDP

Obrázek 7: Srovnání výdajů na zdravotnictví v % HDP

Obrázek 8: Poměr výdajů na zdravotnictví a počtu zaměstnanců v něm v eurech (2009)

Obrázek 9: Počet obyvatel na 1 lékaře (2009)

Obrázek 10: Předpokládaná doba dožití (2009)

Obrázek 11: Soustava českých škol

Obrázek 12: Soustava slovenských škol

Obrázek 13: Soustava německých škol

Obrázek 14: Soustava rakouských škol

Obrázek 15: Komparace výdajů na školství v % HDP

Obrázek 16: Výdaje na školství přepočítané na jednoho studenta v eurech (2008)

Obrázek 17: Komparace výdajů na jednoho studenta v jednotlivých sektorech v eurech (2008)

Obrázek 18: Výdaje na sociální zabezpečení v % HDP (2009)

Obrázek 19: Výdaje na sociální zabezpečení na jednoho obyvatele v eurech (2009)

Obrázek 20: Výdaje na zdravotní neschopnost v % HDP (2009)

Obrázek 21: Výdaje na zdravotně postižené v eurech na jednoho obyvatele

Obrázek 22: Výdaje spojené s péčí o staré lidi v % HDP (2009)

Obrázek 23: Procento obyvatel starších 65 let (2009)

Obrázek 24: Poměr jednotlivých výdajů na celkovém sociálním zabezpečení v %HDP (2009)

Obrázek 25: Příjmy a výdaje vlády v % HDP (2009)

Obrázek 26: Příjmy a výdaje vlády v milionech euro (2009)

Obrázek 27: Srovnání procent obyvatel (30-34 let) s terciálním vzděláním a plánu podle strategie Evropa 2020

Obrázek 28: Procento populace na hranici chudoby (2009)

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

EU	Evropská unie
ČR	Česká republika
COFOG	(Classification of the functions of government) Klasifikace funkcí vlády
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
WHO	Světová zdravotnická organizace
SR	Slovenská republika

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura:

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. Praha: ASPI, 2007, 364 s. ISBN 978-807-3573-010.

PAVLÁSEK, Vlastimil a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně v České republice*. Vyd. 1. Plzeň: Nava, 2010, 215 s. ISBN 978-80-7211-360-6.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 579 s. ISBN 978-80-7357-358-4.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Vyd. 1. Praha: WoltersKluwer Česká republika, 2011, 642 s. ISBN 978-80-7357-698-1.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

Elektronické zdroje:

Central Intelligence Agency [online]. [cit. 2012-04-12]. Dostupné z www: <http://www.cia.gov>

Europa [online]. [cit. 2012-03-12]. Dostupné z www: <http://europa.eu>

European Agency for Safety and Health at Work [online]. [cit. 2012-03-17]. Dostupné z www: <https://osha.europa.eu/en>

European social statistics [online]. Evropská komise, Eurostat, 2008 [cit. 2012-03-12]. ISSN 1681-9365, Dostupné na [www:http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-DC-08-001/EN/KS-DC-08-001-EN.PDF](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-DC-08-001/EN/KS-DC-08-001-EN.PDF)

Eurostat [online]. [cit. 2012-03-12]. Dostupné z www: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

Eurypedia [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z www: <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php>

FREYSSON, Laurent, *General Government expenditure trends 2005-2010: EU countries compared* [online]. Evropská unie, 2011. ISSN 1977-0316. Dostupné na www:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-11-042/EN/KS-SF-11-042-EN.PDF

Key Data on education in Europe 2012 [online], Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, 2012, [cit. 2012-03-02], ISBN 978-92-9201-242-7, Dostupné na www: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/978-92-9201-242-7/EN/978-92-9201-242-7-EN.PDF

Ministerstvo zdravotníctva SR [online]. [cit. 2012-03-02]. Dostupné na www: <http://www.health.gov.sk/Titulka>

National system overview on education systems in Europe, Austria [online], EURYCIDE, Evropská komise, 2011. [cit. 2012-03-02]. Dostupné na www:http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/national_summary_sheets/047_AT_EN.pdf

National system overview on education systems in Europe, Czech republic [online], EURYCIDE, Evropská komise, 2011. [cit. 2012-03-26]. Dostupné na www:http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/national_summary_sheets/047_CZ_EN.pdf

National system overview on education systems in Europe, Germany [online], EURYCIDE, Evropská komise, 2011. [cit. 2012-03-26]. Dostupné na www:http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/national_summary_sheets/047_DE_EN.pdf

National system overview on education systems in Europe, Slovakia [online], EURYCIDE, Evropská komise, 2011. [cit. 2012-03-12]. Dostupné na www:http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/national_summary_sheets/047_SK_EN.pdf

Sdělení komise, Evropa 2020, Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění[online]. Evropská komise, Brusel, 2010, [cit. 2012-03-26]. Dostupné na www: http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_CS_ACT_part1_v1.pdf

Together for Health: A Strategic Approach for the EU 2008-2013 [online]. Komise evropského společenství, Brusel, 2007.[cit. 2012-03-12]. Dostupné na [www:http://ec.europa.eu/health-eu/doc/whitepaper_en.pdf](http://ec.europa.eu/health-eu/doc/whitepaper_en.pdf)

9 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Tabulka COFOG rozdělení veřejných výdajů ČR

Příloha B: Tabulka COFOG rozdělení veřejných výdajů Slovenska

Příloha C: Tabulka COFOG rozdělení veřejných výdajů Německa

Příloha D: Tabulka COFOG rozdělení veřejných výdajů Rakouska

Příloha A: Tabulka COFOG rozdělení ČR

	Výdaje v % HDP					Výdaj v mil. euro (2009)
	2005	2006	2007	2008	2009	
Tradiční kolektivní funkce	9,2	7,8	7,6	7,7	8	10961,8
Ekonomické záležitosti	6,9	7,1	6,9	7,2	7,6	10356,2
Bydlení a občanská vybavenost	2,8	2,8	2,1	2,1	1,9	2655,9
Ochrana životního prostředí						
Zdraví a zdravotnictví	7,2	7,2	7,1	7,2	8	10956
Rekreace, kultura, náboženství a vzdělání	6	6,2	6	5,9	6,5	8835,8
Vzdělání	4,26	4,42	4,2	4,08	N/A	N/A
Sociální zabezpečení	12,8	12,7	12,9	12,9	14	19233,1

Zdroj: Freysson a vlastní zpracování statistik Eurostatu, 2012

Příloha B: Tabulka COFOG rozdělení Slovenska

	Výdaje v % HDP					Výdaj v mil. euro (2009)
	2005	2006	2007	2008	2009	
Tradiční kolektivní funkce	9,7	8,5	7,2	7,2	9,5	5979,4
Ekonomické záležitosti	3,8	3,9	4,1	5	5,2	3261
Bydlení a občanská vybavenost	1,5	1,4	1,4	1,3	1,5	907,3
Ochrana životního prostředí						
Zdraví a zdravotnictví	4,8	5,8	6,4	6,9	7,8	4898,8
Rekreace, kultura, náboženství a vzdělání	5	4,8	4,6	4,4	5,4	3404,2
Vzdělání	3,85	3,8	3,62	3,59	N/A	N/A
Sociální zabezpečení	13,2	12,3	10,6	10,1	12,2	7719,6

Zdroj: Freysson a vlastní zpracování statistik Eurostatu, 2012

Příloha C: Tabulka COFOG rozdělení Německa

	Výdaje v % HDP					Výdaj v mil. euro (2009)
	2005	2006	2007	2008	2009	
Tradiční kolektivní funkce	8,8	8,7	8,5	8,6	9	214530
Ekonomické záležitosti	3,5	3,2	3,1	3,3	3,6	86780
Bydlení a občanská vybavenost	1,5	1,4	1,2	1,1	1,4	33390
Ochrana životního prostředí						
Zdraví a zdravotnictví	6,2	6,2	6,1	6,3	6,9	164780
Rekreace, kultura, náboženství a vzdělání	4,8	4,7	4,6	4,7	5,1	120500
Vzdělání	4,53	4,43	4,5	4,55	N/A	N/A
Sociální zabezpečení	21,9	21	19,9	19,7	21,6	518730

Zdroj: Freysson a vlastní zpracování statistik Eurostatu, 2012

Příloha D: Tabulka COFOG rozdělení Rakouska

	Výdaje v % HDP					Výdaj v mil. euro (2009)
	2005	2006	2007	2008	2009	
Tradiční kolektivní funkce	9,4	9,4	9,1	8,9	9,3	25370
Ekonomické záležitosti	4,9	4,9	4,6	4,9	5	13579
Bydlení a občanská vybavenost	1,1	1,1	1,1	1	1,2	3419,7
Ochrana životního prostředí						
Zdraví a zdravotnictví	7,4	7,5	7,6	7,7	8,2	22521,6
Rekreace, kultura, náboženství a vzdělání	6,8	6,2	6,3	6,3	6,9	18822,5
Vzdělání	5,48	5,4	5,4	5,46	N/A	N/A
Sociální zabezpečení	20,7	20,3	19,9	19,9	21,8	59813,8

Zdroj: Freysson a vlastní zpracování statistik Eurostatu, 2012

Abstrakt

TESÁREK O. Věřejné výdaje vybraných zemí EU. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 67 s., 2012

Klíčová slova: veřejné výdaje, srovnání, sociální zabezpečení, zdravotnictví, školství, Česká republika, Německo, Rakousko, Slovensko

Bakalářská práce se zabývá veřejnými výdaji České republiky, Slovenska, Německa a Rakouska. V první části jsou výdaje rozčleněny a poté je provedeno základní srovnání ekonomik vybraných zemí (HDP, HDP na hlavu, nezaměstnanost, státní dluh). V praktické části jsou srovnávány a interpretovány oficiální údaje statistik Eurostatu. Také je provedena analýza sociálního zabezpečení a školství v jednotlivých zemích a strategie EU v oblasti zdravotnictví. V závěru části jsou porovnány kompletní výdaje a příjmy států. Následně jsou analyzovány cíle strategie Evropa 2020. Práce nepřímo ukazuje podmínky pro život v jednotlivých zemích a jejich mnohdy propastné rozdíly. Závěrem lze konstatovat, že jedno mají srovnávané země společné. Žijí na dluh.

Abstract

TESÁREK O. *Public expenditure by selected EU countries*. Bachelor thesis. Pilsen: Faculty of Economics University of West Bohemia in Pilsen, 67 s., 2012

Keywords: public expenditure, comparison, social security, health, education, Czech republic, Slovakia, Germany, Austria

The thesis deals with the issue of public expenditures in the Czech republic, Slovakia, Germany and Austria. In the first part the expenditures are differentiated. Subsequently, fundamental comparisons of selected economies are presented (GDP, GDP per capita, unemployment rate, government debt). In the practical part official Eurostat data are interpreted and compared. Moreover, education and welfare systems of the observed countries as well as the EU health care strategy are examined. In the final part complete government revenues and expenditures (of the observed countries) are confronted. Following, goals of the strategy Europe 2020 are analysed (and compared). The thesis brings unusual comparison of selected countries and their often immense differences. Nevertheless, there is the one phenomenon which compared countries have in common. They live in debt.